

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

En byhistorie
FREDERIKSSUND
ved århundredeskiftet

I 1918 blev der i Danmark udgivet en bogserie under fællestitlen »Danske Byer og deres Mænd«.

Bogen om Frederikssund var den 14. i serien, og foreligger her i et nyoptryk, med bogens sider gengivet i sin originale typografi.

I det omfang det har været muligt, er bogens 133 fotografier identiske med de fotos, der blev anvendt i udgaven fra 1918, men vi har dog i de tilfælde, hvor det ikke er lykkedes at fremskaffe originalfotografierne, forsynet bogen med andre samtidige fotos af såvel omtalte bygninger som personer.

I forbindelse med denne genudgivelse har vi fået en enestående hjælp fra borgere i byen, og vi er glade for, at vi med denne bog, der har fået titlen »En byhistorie – Frederikssund ved århundredeskiftet«, vil kunne viderebringe en beretning om byen og dens mænd, som samtiden så det.

Forlaget Thorsgaard

DANSKE BYER OG DERES MÆND

XXIX

FREDERIKSSUND

**»En byhistorie –
Frederikssund ved århundredskiftet«**

**Udgivet første gang i 1918 i serien
»Danske Byer og deres Mænd«**

**Genudgivet i 1980 af
Forlaget Thorsgaard, 3600 Frederikssund**

**Produktion:
Thorsgaard Tryk I/S –
Frederikssund Bogtrykkeri**

ISBN 87-980422-6-2

DANSKE BYER OG DERES MÆND
REDAKTØR: ANDR. K. JENSEN

XXIX

FREDERIKSSUND

UNDER MEDVIRKNING

AF

LÆRER *EDVARD HJARSØE*

1918 — DANSKE BYER OG DERES MÆND — 1918
BROBJERGHUS — AARHUS

I.

FREDERIKSSUND BYS HISTORIE

FREDERIKSSUND er en af Landets yngre Købstæder og en Datter af den nærliggende Landsby, Slangerup. Denne By var endnu i Slutningen af det 16. Aarhundrede en ret stor Købstad, og der fortælles, at den skal have haft Forbindelse med Isefjord gennem en Vig og senere gennem Aaløbet, forbi Græse Mølle. Efterhaanden som Græse Aa blev mindre sejlbare, maatte de Slangerup Købmænd finde paa Udveje for at opretholde deres Søforbindelse, hvoraf Byens Velstand ahang i ikke ringe Grad. Frederik II, som skal have været Slangerup meget bevaagen, hvilket han viste ved bl. a. at yde Hjælp til Bygning af Byens Kirke, gav den 14. Maj 1578 Slangerup Bys Borgere Tilladelse til at anlægge nogle Boder, kaldede Slangerup Søboder eller Sundby Færge, paa en Landtange ved Foden af Udesundby Bakke, formentlig paa det Sted, hvor Købmand Elsass', Fuldmægtig Boodsgaard's og Apotekets Ejendomme nu ligger.

Frederik II havde ogsaa sin Opmærksomhed henvendt paa Færgesforholdene; thi den 10. Juli 1585 udstedte Kongen følgende Befaling:

Actum Frederichsborg.

(Oversat fra gammel Dansk).

Frederik etc.: Vor Gunst som tilforn. Ved at vi har anset for godt, og er bleven tilsinds, at laae bygge en Skibsbro ved Sundby Færge, hvorpaa kan opskibes det

Frederikssund i Aaret 1896.

Gods, der indføres sammesteds, enten til vort Behov eller andres, hvortil vil behøves en Del Tømmer. Thi beder vi dig, naar du besørger dette, at tage af vor og Kronens Skov, som du ved Befaling haver vor Gaard Abramstrup, hvor Skoven lider mindst Skade, saa meget og saa stort og godt Tømmer, som vor Tømmermand Lyckou vil udpege dig, og naar det er hugget, da lade det nedsejle og bringe det i Land paa denne Side af Sundby. Dermed sker vor Vilje, og maa ingen Forsømmelse ske. Befalet etc.

Kongen benyttede selv Færgestedet en stor Del, idet

han lod en Mængde af de Materialier, der brugtes til Opførelsen af Frederiksborg Slot, føre til Sundby Færge, hvorfra de saa besørgeades videre af Bønderne.

Navnet Sundby Færge blev imidlertid fortrængt af „Falkenberg“, men hvorfra dette Navn stammer, vides ikke. Byens Vaaben er ganske vist en Falk, der med eet Ben staar paa en Gren med et Æble i højre Klo, men hvornaar dette Vaaben første Gang blev benyttet, vides heller ikke. 1885, da Indenrigsministeriet havde udsendt et Cirkulære til Byerne, hvori forlangtes Oplysning om Byseglene, indsendte Borgmesteren en Afbildning af Vaabenet, men uden yderligere Oplysninger, derved har Vaabenet faaet en Slags Authorisation, og det staar nu over Byens Raadhus.

Dette sidste Navn maatte hurtig vige for Byens sidste og nuværende Navn „Frederikssund“, opkaldt efter Frederik III, som 1665 gav Byen Toldstedsret og Købstadsrettigheder sammen med Slangerup, og sørgede for, at Skibsbroen blev gjort i Stand.

De Folk, som har været bosat i Byen, har været driftige Folk, der drev betydelig Handel, og Frederikssund begyndte nu at kappes med sin Moderby, Slangerup. Ved en Forordning af 1682, mistede Slangerup Retten til at drive Handel med Udlandet, „andre bedre beliggende Søstæder til Nachdeel (Skade)“. Slangerup var saaledes henvist til at drive indenlandsk Handel, Haandværk og Agerbrug, hvorved Borgerne „bedre og sikrere kunne have deres Ophold og Næring end med den kostbare og usikre udenlandske Handel“.

Mange Indbyggere har der dog ikke været i Byen, og den hørte da ogsaa lige til Aaret 1744 under Slangerup Kirke, først dette Aar tillod Kristian VI Frede-

rikssunds Beboere at benytte den nærmere liggende Udesundby Kirke.

Borgerne var stadig flittige og dygtige, og Byen gik godt fremad, og i Aaret 1809 faar Frederikssund fuld Købstadsret, idet Slangerup bliver nedlagt som særegen Købstadskommune, og Byfogeden flytter til Frederikssund.

Men stor har Byen dog ikke været, der fandtes i Aaret 1801 kun 262 Indbyggere, og en 150 Aar gammel Beretning fortæller, at Byen kun bestaar af en Snes Bygninger, men har smukke Omgivelser. Der er ingen Kirke eller public Bygning, men Menigheden henhører til Slangerup. Dog benytter Beboerne i Frederikssund Udesundby Kirke mod en Afgift til Præsten i Slangerup.

Om Næringsvejene i Slutningen af det 18. Aarhundrede, fortæller den gamle Beretning følgende:

„Indvaanerne ernære sig i Almindelighed ligesom de i Slangerup, undtagen at de ikke ejer nogen Jord til at drive Avling med, men derimod have de fremfor hine en temmelig (betydelig) Søhandel mellem Rigerne og Provinserne, udførende en anelig Kvantitet Kornvarer, især til Norge, og hjembringer derimod andre fornødne Varer. Saa kan de og, som ved Søkanten eller Fjorden beliggende, aarlig fange en Del Sild, Hornfisk, som er særdeles skønne, Aal, Rejer og Muslinger til deres Husholdnings Fornødenhed; i Særdeleshed have de i de sidste Aar haft stor Guds Velsignelse af Sild, som er kommet Almuen i Købstæderne og paa Landet til stor Nytte og Fordel. I Lammefjord haves og Marsvinfangst.

Til bemeldte deres Søhandel eje de dog ikkun selv en Jagt, drægtig 5 Læster, med hvilken de fare paa Jylland efter Kalk, ladet med Sæd. Men hvad Partøjer ellers befragtes, sker med Interessentskab med de af

Roeskilde, enten paa Jylland, som meldt, eller paa Norge efter Tømmerlast, Jærn, Tjære, Sild og anden tør og saltet Fisk, som de igen til Slangerup eller andre om-
 liggende Byer af-
 sætte. Men for-
 resten maa de
 ligesom Slange-
 rup paa Vogne
 hente deres Va-
 rer fra Køben-
 havn. Der er
 dog paa denne
 Tid ikke mere
 end 4 Købmænd
 paa Stedet, et
 privilegeret Far-
 veri og en Kræm-
 mer, som rejser
 til Markeder. De
 øvrige er Haand-
 værkere og Dag-
 lønnere. Lige-
 som ellers Fre-
 derikssunds Til-
 tagelse har været
 Aarsag til Slan-
 gerups Afta-

Gamle Huse i Frederikssund

gelse, saa har og Frederikssund profiteret derved, naar Slangerup har taget Skade. Men fornemmelig have de deres tidlie Søhandel at takke, til hvis Bekvemmelighed de have en kari lille Havn, hvor Fartøjerne kan ligge nogenlunde tryk i Storm og Uvejr. Naar luftig Storm samt

vestlige og nordlige Vinde inddrive stærke Vande udi Issefjorden, tage Indvaanerne i Frederikssund paa den østre Side, baade i Kældere og Huse Skade ved Vandets Oversvømmelse paa deres derudiværende Varer“.

Byen strakte sig paa den Tid kun fra Barber Olsens Hjørne og til Elsass' Ejendom ved Færgevejen. Kvartret ud imod Fjorden, Skyllebakken, var beboet af Fiskere, der efter Husenes Udseende at dømme maa have levet meget tarveligt, skønt Fjorden var rig paa Fisk. Skyllebakken hørte med til Udesundby Sogn, der begyndte ved Barber Olsens Hjørne og strakte sig i sydlig Retning.

Husene i Byen var smaa, lave Bindingsværkshuse med en Etage. De laa ret uregelmæssigt. Eksempler herpaa er Gæstgiveriet „Horns Herred“ ved Siden af Apotheket og adskillige Ejendomme paa Skyllebakken.

Man maa dog ingenlunde tro, at der var fri Adgang til Byen. Ved Barber Olsen og ved Elsass', de to eneste Steder, hvor man kunde komme ind i Byen, var der opstillet Acciseboder med Bomme tværs over Vejen. Alt hvad der skulde indføres i Byen, maatte der betales en Afgift af, den saakaldte Accise; denne opkrævedes af Toldbetjentene. Gaaende, der intet medførte, kunde passere nogenlunde uhindret, men havde Opsynet Mistanke til de paagældende, blev de underkastede en ret ubehagelig Undersøgelse af alt andet end høflige Betjente.

Saaledes fortælles der en lille morsom Historie om en Mand ved Navn Jens Edeler, som indsmuglede Æg i sin Hat; han kunde selvfølgelig ikke hilse paa Betjentene. Enten dette nu ærgrede dem, eller en eller anden Gavtyv maaske havde givet dem et Vink, nok er det, da Jens en Dag kom gaaende uden at hilse, slog Be-

tjenten med sin Stok ned paa hans Hat og knuste alle Æggene, saa Hvider og Blommer flød ned over den uhøflige Jens.

For de kørende maatte der aabnes en Bom, og først naar Undersøgelsen var foretaget og Afgiften betalt, fik Vognen Lov til at køre videre.

Det er forstaaeligt, at Accisen hindrede Handel og Om-sætning og særlig skadede dem, der skulde til Byen. Den var derfor meget forhadet. Da den indførtes, hvilede den kun paa ganske faa Varer og var tildels en kom-munal Indtægtskilde, der anvendtes til Lønning af Ma-gistraten og til de fattiges Underholdning. Fra 1793 op-krævedes Accisen af Staten gennem Toldbetjentene, men Købstæderne fik en Del af den. Den opkrævedes ved Lov i Aaret 1850, og siden er Omsætningsforholdene foregaaet uden Skranker.

Den østre Side af Gaden var saa godt som ikke be-bygget, her laa „Bløden“, der er et Fællesnavn for det inddæmmede Engareal mellem Byen, Kalvøen og Aa-mundingerne. Indtil for 50 Aar siden, var dette Stykke endnu dækket af Vand. Kalvøen — Navnet Kalv bety-der en Holm eller lille Ø, der ligger i Nærheden af en større Ø — var da en rigtig Ø, der henlaa til Græsning, ganske vist tilgængelig ad en lav Vej; den anden større Ø udgjordes af det Højdedrag, der fra Klinten strækker sig til Sygehuset og ender i Apothekets Bakke. De fleste har hørt Tale om Løjsmose, der nu hører til Lunde-bjerggaard. Den og Kocks Gartnerhave stod for indtil 60 Aar siden jævnlige under Vand. Overfladevandet før-tes ad den Grøft, der gaar langs med Realskolen, ind under Gaden og ud i Bløden; men efterhaanden som

Afløbsforholdene blev forbedret, blev Løjsmosen mindre og mindre og de tilgrænsende Arealer tørlagte.

Bløden, der var en Del af Stranden, var ikke særlig dyb, men dog dyb nok til, at der kunde sejles med Pramme og Baade, og der var endog et Baadeleje, om-

Ældre Parti af Jernbanegade

trent hvor Havnegade og Østergade mødes. Da Vandet var meget mudret og fik Tilløb fra Overfladevandet, og der tillige udkastedes en Del Køkkenaffald deri, fandtes der mange Aal, hvorfor Aalestangning i Bløden var en yndet Sport.

Tid efter anden blev saa den østre Side af Gaden bebygget. Materiale var der ikke Mangel paa; thi hvor Byens store og smukke Torv nu ligger, laa for mindre end 100 Aar siden en stor Ler- og Grusbakke med et Plankeværk uden om. Borgerne fik saa Bønderne, der kom til Byen, til for gode Ord og Betaling — som oftest

Brændevin — at køre nogle Læs Fyld ned i Bløden. Paa den Maade indvandt Arealet dels til Byggegrunde, dels til Haver; og da man saa lagde den mudrede Havbund ovenpaa, fik man ganske gode og frugtbare Haver. Den uregelmæssige Form, en Del af disse endnu har, er Beviser paa de tidligere Grundejeres større eller mindre Driftighed.

Hygiejnen stod ikke højt, hverken i Husene eller udenfor. Priveteterne laa tæt op til Beboelseshusene, og der var ikke Kloaker. Affaldsvandet løb i aabne Rendestene over Gaden ud i Bløden.

Var Byen lille, skilte den sig dog snart fra de større Landsbyer derved, at den fik en brolagt Gade og senere Gadebelysning. Den første Brolægning blev lagt omkring Aaret 1840, da v. Hadeln var Byfoged i Byen. Grunden dertil laa mere i, at Gaden var saa blød, at den ikke var god at færdes paa, end i Lysten til at flotte sig. Efter Mørkets Frembrud var det ikke rart at færdes paa Gaden særlig for Folk, som ikke var kendte.

Senere fik Byen Gadebelysning med Tranlamper, omkring 1858. Den Mand, som dette egentlig skyldtes, var en Købmand Schmidt, som boede i Foderstofforeningens Gaard og drev stor Købmandsforretning og Brændevinsbrænderi. Han skal have haft megen Jord og ansaas for at være meget rig. Byen kom billigt til Lamperne, thi da København fik Gasbelysning, købte Frederikssund nogle af de gamle Tranlamper. Tranbelysning var almindelig længe efter. I den stadfæstede Vedtægt for Byens Styrelse af 31. December 1868, staar i § 7, at Brolægningsudvalget har inden hvert Aars 1. September at besørge anskaffet det nødvendige Kvantum Tran til Gadernes Belysning. Ret mange Aar er Tranbelysningen

dog ikke blevet bibeholdt; den erstattes senere af Petroleum, 1885—86, og siden 1893 har Byen haft Gasbelysning.

Offentlige Bygninger havde Byen ikke mange af. Ved Havnen laa det gamle, idylliske Sprøjtehus med den smukke Vejrfloj, som vistnok er forsvundet. Endvidere var der Byens Skole, der havde Lokale i en Ejendom, hvor Isenkræmmer Dreyer nu har Forretning, Fattighuset, der laa, hvor den senere Drengeskole, nuværende Kæmnerkontor, har Domicil. Paa Torvet, der ved Reguleringen fik sin nuværende smukke Form, laa det gamle Raadhus, opført 1834, og som 1887 afløstes af den nuværende smukke Bygning.

Hvorledes Byen voksede, ses bedst ved at kaste et Blik paa Indbyggerantallet; 1801 var der som sagt kun 262 Indbyggere, 1840: 370; 1850: 612; 1855: 679; 1860: 763; 1870: 1306 (efter Udesundbys Indlemmelse); 1880: 1506; 1890: 1828, og nu, 1918: har Byen over 2800 Indbyggere. I Løbet af godt 100 Aar, er Indbyggerantallet tidoblet.

Den største Udvidelse fik Byen, da det meste af Landsbyen Udesundby den 12. April 1867 blev henlagt under Frederikssund; Indbyggerantallet steg med 500—600, og Byens Grænser udvidedes betydeligt. Derved kom den nuværende Jernbanegade (tidligere Strandgade), Kirkegade, Frederiksborggade, Gasværksvej (tidligere Kildevej), Skolegade og Bakkegade og desuden det meste af Skillebakken ind under Byen; der tilførtes 88 Ejendomme med 171 Familier.

Det følgende Aar, 1868, er et Mærkeaar for Byen; dette Aar bliver Færgen afløst af en Bro, og den bedre Forbindelse med Horns Herred gør naturligvis sit til

Byens Vækst; samme Aar hærages Byen af en mægtig Ildebrand, hvorved det meste af Jernbanegade og Skolebakken lagdes øde. I dette Aar ser ogsaa „Frederikssund Borgerforening“, eller som den senere kommer til at hedde, „Frederikssund Borger- og Haandværkerforening“ Lyset. Den stiftedes paa et Møde paa Hotel „Isfjord“, 14. November 1868.

Næringsloven af 1857 ophævede jo alt Lovtvang fra 1862 at regne, saaledes at enhver havde Lov til at etablere sig i hvilket Fag, han vilde. Rundt omkring i Landet stiftedes der saa Haandværkerforeninger, Industriforeninger og Borgerforeninger til at varetage Erhvervslevets og Haandværkernes Tarv; Frederikssund fik saa ogsaa sin Borgerforening, som gennem Aarene har været til uvurderlig Nytte for Byens sunde Udvikling.

I Aaret 1876 vedtog Foreningen at drive Aftenskole, der senere hen resulterede i Opførelsen af „Teknisk Skole“, 1894; Skolen var den Gang kun en enetages Bygning med 2 Skolelokaler i Stuen og 1 i Gavlen og desuden en lille Lejlighed til Opsynsmanden. Aaret 1915 blev Skolen udvidet, og er nu en smuk, toetages Bygning med 5 store Lokaler og en god Lejlighed til Opsynsmanden.

Paa mange andre Omraader har Foreningen sat sine dybe Spor; den sluttede sig til „Sjællands Vareloteri“, og Overskudet herfra, som tilfaldt Foreningen, blev først givet til Alderdomsasylet, og senere, da dette var blevet velsitueret og havde faaet sin egen Bygning, til Børneasylet; i de sidste Aar er hele Tilskudet dog blevet givet til Teknisk Skole.

Af andre Opgaver, som Foreningen har paataget sig, skal nævnes: Laane- og Understøttelsesfonden, Haand-

værkssvendenes Rejse- og Understøttelsesforening (fra 1882—97) og Spareforeningen. Desuden har Foreningen virket ved at lade afholde Foredrag, indtil der blev stiftet en Foredragsforening, ved at oprette et Bibliothek for Medlemmerne, og arbejdet for at gamle, trængende Haandværkere kunde faa en anstændig Alderdomsforsørgelse; tillige arbejdedes der for et fast ugentlig Torv, og da Bropengene blev afløst 1888, skyldes det ikke mindst „Frederikssund Borger- og Haandværkerforening“.

Den næste vigtige Begivenhed for Byen indtræffer i Aaret 1879, da Jernbanen kommer til Frederikssund. Allerede 1870 dukkede Tanken frem, og der var et Stykke Tid Tale om at anlægge Banen som en Sidebane fra Kallundborg; men den 24. Maj 1875 begyndte man Anlæggelsen af Frederikssundsbanen, som kom til at gaa over Frederiksborg.

Banen blev aabnet for Trafikken Tirsdag den 17. Juni, og dermed havde Frederikssund faaet den længe tiltrængte Forbindelse med Hovedstaden. Før Banens Tid var der kun Forbindelse med København et Par Gange om Ugen, og Rejsende til og fra Byen blev befordret pr. Postvogn; det var ingenlunde morsomt eller behageligt at blive befordret paa denne Maade ad den alt andet end gode Vej til Hovedstaden. Banen afhjalp derfor et længe og dybt følt Savn.

Nu tog Byggeriet ogsaa rigtig Fart, særlig i Jernbanegade, som dengang ikke var ret tæt bebygget. Fra 1879 er Byen ogsaa i vældig Fremgang, og Indbyggerantallet er i de sidste 40 Aar blevet fordoblet. Sidst i 1880 begynder Lundevejen og Færgevejen at blive bebygget, helt ud til „Bilidt“. Senere byggedes Villakvarteret langs Roskildevejen op imod Oppesundby. Byen

var nu naaet den Udvikling, den har i vore Dage. — Ved Omtalen af Byens Historie maa Havnen dog ikke glemmes; den har spillet og spiller endnu en betydelig Rolle for Byen og dens Trivsel.

Som omtalt foran, gav Frederik den 2. Befaling til at anlægge en Skibsbro ved Sundby Færge, baade til sit eget og Købmændenes Brug. Senere blev der dog

Det gamle Raadhus i Frederikssund

anlagt en Skibsbro, hvor Havnen nu er; det var egentlig kun en Stendæmning, som udfør Gæstgiver Johansen løb ud i Fjorden. Den næste Gang, vi hører noget om Skibsbroen, er i Aaret 1665, da Frederik 3. ophøjer Frederikssund til Købstad; han lader da tillige Skibsbroen gøre i Stand. Efter Beretningerne at dømme, blev denne lille og primitive Havn holdt i nogenlunde god Stand; den gamle Beretning fra Slutningen af det

18. Aarhundrede fortæller saaledes, at den var „en køn lil'e Havn, hvor Fartøjerne kan ligge nogenlunde tryk

Storm og Uvejr“. Men efter den Tid kom Havnen i Forfald, idet en Del af dens Indtægter flyttedes til Rørvig, og den havde i en lang Aarrække trange Kaar.

Forholdene var nu saaledes, at naar et Skib skulde losses eller lades, foregik Arbejdet paa følgende Maade:

Udsigt over Frederikssund

Skibet sejlede saa langt ind, som det kunde; Vognen kørte et Stykke ud i Vandet, og Transporten foregik derefter fra Skib til Vogn i Baade, hvilket naturligvis var meget besværligt. I Aaret 1842 bevilger Kristian 8. saa 4000 Rigsdaler til Opførelsen af en ny Skibsbro; og nu toges der fat paa at sætte Havnen i brugbar Stand igen, og i de følgende Aar arbejdes der paa at udvide og forbedre den. I Aaret 1849 overdroges det

til en Tømrermester Steen at opføre 28 Alen Bolværk i nordlig og sydlig Retning og 14 Alen i vestlig og østlig Retning, og i 1855 vedtoges det at trække et Bolværk af $1\frac{1}{2}$ Alens Bredde fra det sydvestlige Hjørne af Købmand Elsass' Grund i lige Linie med dennes vestre Side, indtil det naar hen til Havnebolværket. Ligeledes gøres der en hel Del for Havnens Uddybning; 1856 optoges der 61 Pramme Mudder og 1865 250 Pramme; Mudderet lægges ud i Bløden, som man omkring 1850 var begyndt at inddæmme og udfylde. Efter at Banen 1879 er kommet til Byen, lægges der et Havnespor over Bløden, og 1892 brolægges Pladsen mellem Havnesporet og Bolværket paa Brohovedet; et Par Aar senere opføres et 70 Alen langt Bolværk mellem Anlægsbroen og Baadehavnen. Da Indsejlingen til Havnen ikke var god, vedtoges det 1896 at udध्ये Kigudsrenden til 45 Fod Bundvidde og ved Anlægsbroen og Indsejlingen til denne til 40 Fod Bundvidde. Paa Havneudvalgets Budget for 1903 var der opført en Sum paa 15,500 Kr., som blev brugt til Ombygning af det Bolværk, som laa mellem Brohovedet og Stendosseringen i Vest; samtidig blev der opmudret indtil 12 Fods Dybde udfør Bolværket. To Aar efter udvidedes Havnen yderligere, og hertil bevilges 32,000 Kr. Den nye Havn opførtes af Entreprenør Melchior, og langs den nye Havn opførtes tillige en Løbebro; en halv Snes Aar senere fjernes Brohovedet, og den fortsættes med Bolværket over til Stenmolen, og samtidig opsættes en Skærm imod Nord.

1915 ombyggedes Havnen, og den er i sin nuværende Skikkelse en aldeles fortrinlig og tidssvarende Havn.

I en Fjordby som Frederikssund vil Havnen altid komme til at indvirke paa Byens Trivsel, og den har naturligvis ogsaa sin Andel i, at Byen er gaaet saa stærkt fremad i de sidste halvt Hundrede Aar; men Grunden hertil maa først og fremmest søges hos Byens Borgere, som altid har været driftige og dygtige Folk og altid arbejdet paa deres Bys Velfærd.

II.

Kronprins Frederiks Bros Historie.

Den første Gang, vi hørte Tale om Færgesforholdene ved Sundby Færge, er under Fr. II. Kongen skulde benytte en Del af de store Træstammer fra de udstrakte Skove omkring Jægerspris (Abramstrup) til Bygningen af Frederiksborg Slot, og dette er vel Grunden til, at den foran omtalte Befaling af 10. Juli 1585 udstedes. Senere kommer der en omtrent ligelydende Befaling af 7. Januar 1586.

Næste Gang, vi hørte Tale om Færgesforholdene, er i April 1624, da Kansleren Christian Friis fik Befaling til at lade Huset ved Sundby bygge paa Dæmningen den 9. April 1684 faar Færgemanden Peder Pedersen aarlig 240 Favne godt tjæret Hampetov til Brug ved Trækfærgen samt aarlig 20 Rdlr. af Jægerspris Lovtræder paa Vilkaar af, at han først skulde overføre kgl. Hof- og Jagtbetjentesamt Rytteriet.

1746, da Frederik 5. havde foræret sin Gemalinde, Dronning Louise, Jægerspris Gods, meddeles der, at hun forbedrede Godset en hel Del, men tillige førte vidtløftige og lange Forhandlinger om det jægersprisiske

Færgested ved Frederikssunds-Siden. Kongen havde nemlig efter Jægerspris' Overdragelse til Dronningen ladet denne Færgebro, den saakaldte Bielidts Bro, istandsætte paa sin Bekostning og derefter overlevere den til Frederiksborg Amts fremtidige Vedligeholdelse den 1. Februar 1748. Men da Istandsættelsen havde været saa skødesløs, at Brystværnet var nedslaaet og Grunden bortskyllet næppe 3 Maaneder efter, ansøgte Amtmand Gram derfor den 18. Marts 1749 Kongen om at befri Amtet for den det paalagte Byrde. Kongen bekostede saa atter Bielidts-Broen istandsat og paany overleveret til Frederiksborg Amt, og bestemte ved Resolution af 14. Oktober 1749 som Regel for al Fremtid, at naar Broen endnu yderligere var blevet forsynet med et Pæleværk til dens Beskyttelse, skulde dens Vedligeholdelse i den følgende Tid paahvile begge Amterne Frederiksborg og Kronborg.

Denne Trækfærge, som Frederik 2. etablerede 1585, var vistnok med enkelte Forbedringer den samme, som Broen afløste 1868. Det var altid forbundet med en Del Genvordigheder at blive færgeset over, og mange Landmænd fra en større Del af Herredet kørte ofte over Roskilde, naar de skulde til Frederikssund, for at undgaa Færgen. *Notarius publicus*, N. C. Levin Abrahams skriver i sine Erindringer bl. a. om et Besøg i Frederikssund i Sommeren 1827: „Jeg vilde gerne under dette besøge Jægerspris, men det lykkedes ikke. 3 Gange i forskellige Dage var jeg nede ved Færgen, men hver Gang var baade Færgen og Færgefolkene paa den anden Side, og trods Venten og Raaben kom der ingen over, der kunde færge mig over.“ Det var en kgl. prvl. Færge, og dersom nogen vovede at færge selv

en Person over Fjorden i saavidt vides en Afstand af $\frac{1}{2}$ Mil paa hver Side af Færgeren, kunde han sikkert blive tiltalt og straffet.

Til at trække Færgeren frem og tilbage var der ansat 4 — undertiden 5 — Færgekarle; disse lønnedes omkring 1880 med 40 Øre om Dagen paa egen Kost.

Kronprins Frederiks Bro, i Baggrunden Horns Herred

For at øve Kontrol med Færgekarlene var der ansat en Færgekaptajn, som residerede i Færgegaarden. Han skulde tillige holde Orden, Justits og Regnskab med Indtægterne. Dette sidste foregik paa den Maade, at en Karl eller en Pige sad med en Tavle og slog en Streg for hver Vogn, Kreatur og Menneske, som passerede Færgegaarden.

Naar Majestætens Ankomst blev meldt, standsede al Færgefart, for at Færgeren kunde ligge disponibel. Men

Majestæten ankom som Regel først 3—5 Timer efter Meldingen.

Det fortælles, at Prins Christian (Christian 9.) var blevet tilsagt til at give Møde hos Frederik 7. paa Jægerspris i Aaret 1853. Arveprins Ferdinand (Fr. 7.'s Onkel) var samtidig tilsagt. Færgekaptajnen havde faaet Ordre til at lade Prins Christian, hvis denne kom først, vente paa Arveprinsen. Prins Christian kom kørende fra København og mødte til fastsat Tid Kl. 10 Formiddag. Da han fik Ordren, spændte han fra i Bielidt og maatte vente til Kl. 3 om Eftermiddagen til Arveprinsen, der jo ikke var bekendt for sin Akkurateesse, ankom.

Enhver kan saa tænke sig, hvorledes et almindeligt Menneske blev behandlet for at komme de 220 Alen over Fjorden; paa Markedsdage kunde der undertiden samles fra 50—150 Vogne, som ventede paa at blive færget over; og der var Landboere, der mødte Kl. 4 om Morgen for at kunne være paa Markedet til Kl. 8.

Fra 1854 begyndte saa ogsaa Egnens Beboere at sætte sig i Bevægelse for at faa Færgen afløst af en Bro. Men dette var en vanskelig Opgave, bl. a. fordi Frederik 7. ikke var velvillig stemt herfor. Først efter Kongens Død lykkedes det et Udvalg med Sagfører, Justitsraad Gluud som Formand at afkøbe Grevinde Danner Færgeprivilegiet med Færge og alt Tilbehør. Der dannedes i dette Øjemed et Aktieselskab med en indbetalt Kapital paa 55,800 Kr., fordelt paa 279 Aktier. Man skred nu til at faa bygget Broen og Færgen ophævet.

Privilegiet og Færgen afkøbtes Grevinde Danner for 50,000 Kr., hvoraf 30,000 Kr. betaltes kontant. Iøvrigt

tilvebragtes Pengene til Bestridelse af Udgifterne saaledes foruden Aktiekapitalen: Af Finanshovedkassen laantes 30,000 Kr. og af Befordringsvæsenet 20,000 Kr.

Den 3. Juni 1868 indviedes Broen, der fik Navnet „Kronprins Frederiks Bro“. Indvielsen foregik ved en storstilet Festlighed, der endnu i mange Aar var et interessant Samtaleemne paa begge Sider af Fjorden.

Overgangen fra Færge til Bro var sikkert den betydeligste Forandring i Forbindelse mellem Horns Herred og den øvrige Del af Frederiksborg Amt, der nogensinde har fundet Sted.

Broen skulde imidlertid give Indtægter, Aktiekapitalen skulde give Udbytte, Laanen^e forrentes og afdrages, Broen skulde vedligeholdes, Reservefond skulde tilvejebringes og Personale lønnes. Hertil krævedes en aarlig Indtægt af 11,200 Kr. Der maatte derfor svares meget følelige Bropenge for at passere Broen, hvad der selvfølgelig var særlig trykkende for dem, der var nødt til jævnlig at benytte Broen. Den i 1887 vedtagne Takst var for nogle Hovedposters Vedkommende følgende for en Gang Færdsel over Broen:

1) En Møbelvogn, Omnibus eller Fragtvogn med Læs over 2000 Pd.....	70 Øre
2) En Karet, Wienervogn eller Kaleshevogn.	50 —
3) En Arbejdsvogn (Tospænder).....	35 —
4) En Enspændervogn.....	20 —
5) En Hest eller et Stk. Kvæg.....	10 —
6) En gaaende Person.....	4 —

Allerede i Begyndelsen af 1880'erne hævdede der sig Røster for at faa Bropengene afløst og Færdselen over Broen frigivet; men uden Resultat. Da tog Horns Herreds

Landboforening Initiativet hertil. I Februar 1883 afholdt Landboforeningen Møder paa Jægerspris, i Vinsløv, Skibby og Frederikssund. Ved hvert af disse stærkt besøgte Møder valgtes 6 à 8 af Egnens ledende Mænd til at udgøre et samlet Udvalg med det Formaal at arbejde for Broafgiftens Afløsning. Paa et Møde, som det samlede Udvalg afholdt i Frederikssund den 16. Marts 1883, nedsattes et Forretningsudvalg, bestaaende af Landboforeningens daværende Formand, Gartner J. Christiansen, Sagfører A. C. Hansen, Frederikssund, Lærer, G. Truelsen, Frederikssund, Sognefoged P. R. Olsen, Torsløv, og Gaardejer N. Erlandsen, Over Draaby.

Sagfører A. C. Hansen — nu Direktør i Østifternes Hypothekforening — blev Formand for Forretningsudvalget, og det var ham, der mere end nogen anden trak Læsset lige fra nævnte Dag og indtil den Dag, da Afløsningen fandt Sted, og Frederiksborg Amt overtog Broen.

Dette blev nemlig Resultatet af Udvalgsarbejdet. Men det mere end gode Resultat naaedes først efter mange Vanskeligheder og en Række Aars vidtløftige Underhandlinger med Kommunerne og Amterne, med Aktieselskabet og særlig med de enkelte Aktionærer, med Ministerierne og Finansudvalg, Frederik 7.'s Stiftelse osv. Men efter 5 Aars Arbejde overtog Amtet den 30. April 1888 Broen, og Færdselen over denne var fri.

Hvilke Pengegaver, der krævedes og ydedes for at faa denne Sag ordnet, fremgaar af følgende:

Staten eftergav Restgælden	35,440	Kr.
Kong Frederik 7.'s Stiftelse eftergav	7,477	—
	<hr/>	
Kommunerne ydede et Tilskud af.....	56,000	—
Bidrag fra Private udgjorde.....	5,000	—
Broens Beholdning og Reservefond udgjorde	30,000	—
	<hr/>	
Ialt...	91,000	Kr.

Denne Sum anvendtes saaledes:

Udbetaling til Amtet	46,000	Kr.
Aktiekapitalens Afløsning	42,000	—
Pensioner og andre Udgifter	3,000	—
	<hr/>	
Ialt...	91,000	Kr.

Den faste og sikre Forbindelse mellem Egnene paa de to Sider af Fjorden medførte selvfølgelig en overordentlig Lettelse og en dermed følgende Forøgelse i Samkvemmet. Til Belysning heraf kan følgende Tal tjene:

1867, Færgens sidste Aar, overførtes med Færgen:

Gaaende Personer:

fra Frederikssund-Siden	11,159	}	30,060
„ Horns Herred-Siden	18,901		
Vogne.....			13,368
Heste			666
Kvæg			759

Brofogedens Optælling i Aarene 1898—99, 1908—09 og 1918—19 viste, at Trafikken i 1 Aar var:

	1898—99	1908—09	1918—19
Fodgængere	78,648	97,590	213,014
Vogne.....	86,298	117,558	153,074
Cykler	18,936	98,088	280,968
Ridende	1,050	1,314	5,485

Disse Tal viser, hvor stærkt Færdselen er steget, siden Broen blev bygget; dette har naturligvis haft sin store Betydning for Byens Vækst, og derfor staar Aaret 1868 ogsaa som et Mærkeaar i Byens Historie. Broens 50-Aars Jubilæum blev da ogsaa fejret ved en Festlighed, og et lille Skrift, hvoraf ovenstaaende er taget, blev udgivet.

III.

Jægerspris.

En stor Tiltrækning vil Frederikssund altid have i Jægerspris, der ligger cirka 7 km fra Frederikssund; man kommer nærmest dertil ved at benytte en af de mange Kapervogne, som — særlig Søn- og Helligdage — ved hvert Togs Ankomst møder ved Banegaarden. Gennem den henrivende Færgelund, hvor Kaprifolierne og Anemoner ved Foraarstid blomstrer i yppig Fylde, ruller man af Sted, passerer Kignæsgaarden, Jerichaus gamle Residens, og Neder Draaby, hvor mange Københavnerne og Folk andetsteds fra søger hen om Sommeren.

Jægerspris er Mindernes Stade — der knytter sig baade sørgelige og fornøjelige Minder til det gamle Slot og dets smukke Omgivelser. Stedet har — vel nærmest paa Grund af sin smukke Beliggenhed i et godt Jagtdistrikt, omgivet som det er af Jægerspris's Slotshegn, der fortsættes af den herlige og jagtrige Nordskov — været et yndet Opholdssted for Kongehusets Medlemmer.

I ældre Tid hed det Abrahamstrup (eller Abramstrup), og den første Gang, det nævnes i Historien, er i Anledning af en for det danske Kongehus sørgelig Begivenhed, idet Dronning Ingeborg, Erik Menveds Gemalinde, paa en Tur fra Abrahamstrup til Holbæk tabte sit 4 Maaneder gamle Barn ud af Vognen, da hun vilde

vise det frem for de forsamlede Bønder. Barnet, det sidste af Kongeparrets 14 Børn, brækkede Halsen. Sorgen herover greb Dronningen saa stærkt, at hun gik i Kloster i Roskilde og døde Aaret efter.

Senere var Gaarden pantsat; men indløstes 1382 af Dronning Margrethe og bestyredes af hendes Lens-

Jægerspris Slot

mænd. Dronning Dorthea, Stammeren til det oldenborgske Kongehus, nævnes ogsaa som Ejerinde af Abrahamstrup. 1673 solgte Kristian 5. Gaarden til Overjægermester Hahn, og Ejendommen fik snart efter Navnet Jægerspris, men allerede Aar 1679 købte Kongen den dog tilbage. Som Kronprins havde Frederik 4. Slottet; men da han blev Konge, overdrog han det til sin Broder Karl. Senere boede Kristian 6. her.

Frederik 5. holdt som Kronprins Hof her nogle

Kirken i Frederikssund

Somre efter sit Ægteskab med den engelske Prinsesse Louise, Datter af Kong Georg II af Storbritannien og Irland. Kronprinsen tog sig meget af Slottet og anlagde en Planteskole og et Stutteri. Henved en Menneskealder senere (1773) skænkede Kristian 7. Slottet til sin Halvbroder, Arveprins Frederik. Denne var opdraget af Ove Høegh-Guldberg, der havde forstaaet at bibringe sin Discipel Sympathi og Interesse for dansk Sprog og Historie, for det danske Folks Fortidsminder og dets nationale Ejendommelighed. Guldbergs Indflydelse gav sig for Jægerspris's Vedkommende Udtryk i den Samling Mindestene, ialt 54, udførte af Wiedewelt 1778—82, som Arveprinsen rejste i Parken og Slotshegnet for berømte danske og norske Mænd og Kvinder. Det var den interessante Periode i Jægerspris's Historie i det attende Aarhundrede; og Arveprinsesse Sofie Frederikke kastede ved sin elskværdige Personlighed yderligere Glans over den. Efter hendes Død 1794 tabte Slottet sin Tiltrækning for Arveprinsen, der nu kun blev en sjælden Gæst i den smukke Park og Skov.

1797 kom Jægerspris atter tilbage til Kronen. Det var herefter ved Efteraarsjagterne under Frederik VI og Kristian VIII, at Opmærksomheden atter for en lille Tid blev henvendt paa det. Særlig Kristian VIII, som havde tilbragt sin Barndom her, tog ofte derud. I Aaret 1834 forvises den senere Frederik VII hertil, efter at han i Marts er blevet skilt fra sin Hustru, Prinsesse Vilhelmine, Frederik VI's yngste Datter, hvem han havde behandlet raat og brutalt. Henved et Par Maaneder var Prinsen paa Jægerspris, hvor han efter samtidiges Beretning befandt sig særdeles vel og var i det bedste Humør. Opholdet blev afbrudt i Maj, og Prinsen betraadte en

Rejse til Island, der endte med det 5-aarige Ophold i Fredericia.

Da Staten saa i Aaret 1854 besluttede at sælge Slottet, købte Kong Frederik VII det privat for 600,000 Rdl., og skænkede det til sin Gemalinde til venstre Haand, Lehnsgravinde Danner.

I Begyndelsen af Juli 1854 holdt Frederik VII og Lehnsgravinde Danner deres officielle Indtog paa Jægerspris. Det var en Begivenhed for Frederikssund, der naturligvis var flagsmykket, og en Festdag for Bønderne paa Godset. Det kgl. Tog kom over Slangstrup og hilstes overalt med livlige Hurraraab og viftende Lommetørklæder. Det var et dejligt Solskinsvejr, Himlen var skyfri, og Roskilde Fjord laa i den stille Sommerdag med en spejlblank Flade. Og da Kongen og Grevinden passerede gennem Frederikssunds Hovedgade til Havnen, ombølgedes de af Folkejublens, der ogsaa lød dem i Møde fra mangfoldige, tætbesatte Baade paa Fjorden. Efter at være blevet færget over blev de ved Færgegaarden modtaget af en Skare ridende Bønder fra Godset; Forpagter Popp fra Kristiansminde bød i velvalgte Ord det høje Par velkommen. Hs. Majestæt og Grevinden steg saa op i en Kaleshevogn og eskorterede af Bønderne kørte de gennem Færgelunden til Slottet. I Slottets Park var der om Aftenen arrangeret en Fest med Illumination og Dans, og ved denne udbragte Borgmesteren i Frederikssund et Leve for Hs. Majestæts Hustru. Baade Kongen og Grevinden var i et straalende Humør. De deltog i Dansen paa Estraden, og Kongen bidrog ved sin joviale og elskværdige Optræden til, at Festen fik et højtideligt og ægte folkeligt Præg. Grevinden vandt Befolkningen ved den naturlige

og hjertelige Maade, hvorpaa hun forstod at færdes mellem Bønderne og underholde sig med dem.

I det 9-aarige Tidsrum mellem Frederik VII's Indtog paa Jægerspris og hans Død paa Glücksborg er der, saa vidt vides, ingen politisk Begivenhed af Betydning, der knytter sig til Jægerspris.

Efter Kong Frederik den VII's Død blev Jægerspris naturligvis det Sted, der lagde mest Beslag paa Grevinde Danners Tanker og Interesse. Allerede den 27. November 1863, 12 Dage efter Kongens Død, udtalte Grevinde Danner paa Glücksborg i et testamentarisk Dokument, at hun paa Jægerspris vilde oprette en Stiftelse til Børns Opdragelse, og den skulde bære hendes Ægtefælles Navn. Hun drøftede Tanken med Mænd som Etatsraaderne J. C. Klemp og J. C. A. Bock og Højesteretsadvokat S. S. Nellesmann. En halv Snes Aar efter, den 30. Oktober 1873, underskrev Grevinden Fundatsen for „Kong Frederik VII's Stiftelse“ for hjælpeløse og forladte Børn, især af Almuen. Samme Dag indsatte hun ved Testamente Stiftelsen til Universalarving. Da Grevinde Danner undertegnede disse Dokumenter, stod hun i Begreb med at foretage en Rejse til Syden. Det blev hendes sidste. Hun døde den 6. Marts 1894 i Genua af en Blodsygdom. Den 1. April fandt Begravelsesceremonien Sted i Holmens Kirke i København. Dagen efter foregik Jordfæstelsen paa Jægerspris. I en aaben Høj i Slotsparken staar Grevindens Sarkofag af mørkerød Granit. En mægtig Sten over Graven bærer Indskriften: „Her hviler Louise Christine, Lehnsgravinde af Danner, Kong Frederik VII's Enke. Velsignet være hendes Minde“.

Den 23. Maj 1874 fik Fundatsen kongelig Stadfæ-

stelse, og samme Efteraar traadte Stiftelsen i Virksomhed. Ved et Fundatstillæg af den 18. Februar 1876 fastsattes Opdragelsesanstaltens Organisation. Frederik den Syvendes Stiftelse paa Jægerspris har det Formaal, at den uden Vederlag vil give fattige og ulykkeligt

Grevinde Danners Grav

stillede Pigebørn fra hele Landet og Nordslesvig i Alderen fra 2—16 Aar Ophold og Undervisning saaledes, at de kan blive uddannede til dygtige Tjenestepiger. Hvad Stiftelsens Midler angaar, skal det kun bemærkes, at Formuen udgør henved 7 Millioner. Fra denne Stiftelse, der har Plads til ca. 365 Børn, er der i den Menneskealder, den nu har bestaaet, udgaaet 7—800 unge Piger, der, godt opdragne og vel underviste, har

faaet Pladser og virket paa den borgerlige Økonomis og Husgernings forskellige Felter.

Jægerspris Slot er ikke nogen stor og imponerende Bygning; den bestaar af 3 Fløje; den nordre Fløj har et stort, den søndre 2 smaa Taarne. Den nordre Fløj er den gamle, den søndre er bygget af Kristian IV og Prins Karl; Forbindelsesfløjen er bygget af Kristian VI; medens Frederik V har opført de 2 smaa Taarne.

I Aaret 1858 blev Slottet tilgængelig for Publikum, og de Kunstsager og Genstande, som dengang fandtes paa Jægerspris Slot, er nu samlede i Kongens Arbejds-kabinet; men efter Kongens Død blev Samlingen af Minder om Kongen og hans Tid efter Grevindens Bestemmelse forøget betydelig og er nu anbragte i tre Værelser i den sydvestlige Fløjs Stueetage.

Disse Værelser er: Audienssalen, Arbejdskabinettet og Førgemakket. I den første, hvis Vægge smykkes af Malerier henholdsvis af Storck, Plum og Simonsen, findes et interessant Minde fra det gamle Frederiksborg Slot, nemlig: Kristian IVs Stol. Her i Audienssalen staar tillige 2 Porfyrvaser, der er en Gave fra Kong Karl V af Sverige og Norge til Frederik VII. Gaar vi nu fra denne Sal ind i Arbejdskabinettet, møder Blikket her en Mænge forskellige Genstande, hvoraf nogle enkelte her skal nærmere berøres. Af Malerier findes her Professor Monies' Billede af Grevinde Danner i Brudedragt, en lyseblaa Silkefløjskjole. Hun blev som bekendt viet til Kongen den 7. August 1850. I dette Kabinet hænger ogsaa Fritz Thomsens store, fortræffelige Billede af Kongens Hunde og et stemningsfuldt Landskabsmaleri af Nordahl Grove: et Parti af Kysten ved Humlebæk. — En stor Plads paa den ene Væg indtager Kongens

Piber, der er ikke mindre end 80. Her ser man hans Yndlingspibe, som har Merskumshoved med Sølvbeslag. Her hænger ogsaa to med Ædelstene besatte Piber; en Present fra den tyrkiske Sultan. I et Skab til Venstre for Piberne opbevares en med Diamanter besat Krumsabel, en Gave fra Beyen af Tunis. Blandt de Gaver, som Frederik den VII modtog fra fremmede Statsoverhoveder, skal her ogsaa fremhæves de i hans Kabinet fremlagte Revolvere, som han fik foræret af Abraham Lincoln, de forenede Staters berømte Præsident. I Kongens Arbejdskabinet staar ogsaa en Dannebrogsfane, der 1848 overrakte Kongen af sønderjyske Kvinder.

Træder man fra Arbejdskabinettet ind i Forgemakket, tildrager et stort Maleri af Simonsen sig Opmærksomheden. Det forestiller Kongen, der i Spidsen for et stort Følge besøger Krigsskuepladsen i Slesvig, efter sigende 1849. Her staar ogsaa Kongens Skakbord med massive Brikker af Guld og Sølv; i Hjørnet til Højre findes en Del Oldsager; thi Kongen fandt stort Behag i at beskæftige sig med nordisk Oldkyndighed og Udgravning af Oldsager; dertil var der ogsaa god Lejlighed paa Jægerspris, da der i Slottes Skove findes en Mængde Jættestuer og Kæmpehøje.

Grevindens Værelser, som ligger paa 1. Sal, er bibeholdte i den Skikkelse, hvori hun forlod dem. En elegant Hyggelighed er udbredt over Dagligstuen med de silkebetrukne Møbler og smukke Malerier. Møblerne er meget kostbare, idet de er tilvirket af Rosentræ og Buxbom, og af Malerier maa særlig bemærkes: Kammerherre Berling, Geheimeraad Scheele, Geheimearkivar Wegner, Filosofen, Konferensraad Sibbern og Grev

Adam Wilhelm Moltke til Bregentved. Ved Kaminen staar to Vaser fra Sèvres, en Gave til Grevinden fra Napoleon III af Frankrig.

Hermed er Vandringen gennem de tilgængelige Værelser i Jægerspris til Ende. Spørger man, om der til de deri udstillede Genstande og Billeder knytter sig større historisk Interesse, maa Svaret blive benægtende, hvorimod de frembyder megen Interesse i teknisk og kunstindustriel Henseende.

Har man god Tid, bør man spadserere tilbage til Frederikssund. Turen vil lønne sig. I Stedet for hele Tiden at følge Landevejen, drejer man midt paa Lundebakken af til Venstre og gaar ind gennem Skoven. Man kommer da ind til det saakaldte Kegnæs. Fra den yderste Pynt her har man en Udsigt, der i Skønhed kan maale sig med de smukkeste danske Egne. Under den mørke Fyr, som paafaldende ligner en af Sydens Pinjer, staar der Bænke, hvorfra man kan nyde den stille, idylliske Fred, der hviler over Landskabet — over den smilende, danske Egn med dens Strand og dens Skov, dens lille Slot og dens lille Købstad, der gemmer sig i en Fold af Jordsmonnet. Alt synes saa smaat, men samtidig saa hjemligt og smilende, at gamle Sange uvilkaarligt rinder En ihu. Naar Solen synker over denne fredlyste Plet, tænker man paa de blide og farverige Strofer, som netop Aftenstemningen over et dansk Landskab aflokkede Ingemann, og hvis dæmpede Harmonier passer saa godt paa dette Sted:

Her er Fred — o, her er saa stille,
jeg kan høre hvert faldende Blad,
gennem Lindene Stjernerne spille,
hvor i Sommernatsdrømme jeg sad.

Her er Fred, ja, her er saa stille,
som var al Strid nu i Verden forbi;
ud over Livsdybet Stjernerne spille,
og en Evighedsglans er deri.

IV

FREDERIKSSLUNDS ØVRIGHED OG STYRELSE. SKOLEFORHOLD

Frederikssund hører til Frederiksborg Amt og Amtmanden, Greve Schulin, har Bolig i Hillerød.

Byens Øvrighed bestaar af Byfoged Karl Jürgens, som tillige er Herredsfoged i Horns Herred. Byfogeden er født den 11. November 1851 i Fredericia, blev Student 1869 og cand. jur. 1874. Fra 1886 var Jürgens Assistent i Finansministeriet, blev 1890 Borgmester, By- og Herredsfoged i Bogense, flyttedes derfra til Ringsted 1896 og 1904 til Silkeborg, hvorfra han kom til Frederikssund 1910. I Aaret 1918 fratraadte Jürgens Embedet som Borgmester. Byfoged Jürgens, som er en dygtig og ligefrem Mand, har overalt gennem sin Embedsvirksomhed vundet sig mange Venner. Paa Herredskontoret er der ansat 2 Fuldmægtige og 3 Kontorister.

Byraadet, med Borgmesteren som Formand, styrer Byen. Før Enevældens Tid styredes Byerne som Regel af folkevalgte Raad, der bestod af en Borgmester og nogle Raadmænd. Men efter Enevældens Indførelse, blev alle Medlemmerne kongelige Embedsmænd, udnævnt

*K. Jürgens,
By- og Herredsfoged*

*H. P. Larsen,
Borgmester*

*Chr. Christiansen,
Købmand, Byraadsmedlem*

af Kongen; dette Raad kaldes sædvanlig Magistraten. Senere opstod der Borgerrepræsentationer, som valgtes af Folket selv. Lovene af 1837 og 1868 bringer mere Fasthed i Styrelsen, og Borgerne er nu selv Vælgere af deres Tillidsmænd, derved stiger Interessen naturligvis for de kommunale Anliggender, og derigennem naas til den Styreform, vi nu har.

Frederikssund Byraad bestaar af 9 Medlemmer med Borgmesteren som Formand. Ved Byraadsvalgene den 2. Marts 1917 fik Socialdemokraterne 230 Stemmer og 3 Kandidater valgt, de Radikale 120 Stemmer og 1 Kandidat og den kommunale Vælgerforening 396 Stemmer og 5 Kandidater.

Byraadets Formand er Borgmester, Jernstøber H. P. Larsen. Borgmesteren er født i Snodstrup 1857 og fik sin Uddannelse som Jernstøber dels hjemme hos Faderen, dels i København. Aaret 1878 nedsatte Larsen sig som Jernstøber, idet han overtog sin Faders Forretning, som var grundlagt i Snodstrup 1847 og 1857 flyttedes til Store Rørbæk for i 1884 at blive flyttet til Frederikssund.

Jens Hansen,
Skomagerm., Byraadsmedlem

Ole Larsen,
Arbejds-m., Byraadsmedlem

Hans R. Lange,
Købmand

Larsen er det ældste Medlem af Byraadet, idet han har siddet der siden 1894 og kan saaledes 1919 fejre 25 Aars Jubilæum som Byraadsmedlem. I Aaret 1918 blev Larsen folkevalgt Borgmester.

Socialismens Talsmænd i Byraadet er Urmager P. Olsen, Skomagermester Jens Hansen og Arbejdsmand Ole Larsen.

Urmager P. Olsen er født i Kvinderup 1862 og har lært som Urmager hos Urmager N. Olsen her i Byen. 1884 begyndte Olsen sin Forretning her i Frederikssund. 2 Gange har han været valgt ind i Byraadet; første Gang 1909—1913, anden Gang 1917. Olsen er tillige Medlem af Hjelpekassen og Værgeraadet og Formand for Skolekommissionen.

Skomagermester Jens Hansen er født den 30. December 1876 i Fjelsted Sogn paa Fyn. Hansen blev oplært i Skomagereprofessionen i Bogense, var derefter et Stykke Tid i Byerne Kolding, Fredericia og Assens; rejste herfra til København, hvor han en Tid arbejdede paa Skotøjsfabrikkerne, for i 1901 at aabne en Skotøjs-

forretning. 1904 kom Hansen her til Byen og nedsatte sig som Skomagermester; 1909 valgtes han ind i Ligningskommissionen og 1913 ind i Byraadet, hvor han er Medlem af de forskellige Udvalg og Formand for Dyrtidsudvalget.

Ved sidste Byraadsvalg kom Ole Larsen ind i By-

Raadhuset

raadet; han er født den 11. Juni 1874 og kom i 1901 her til Byen fra Sigerslevvester; foruden at være Byraadsmedlem er Larsen tillige Kasserer for Arbejdsmændenes Fagforening.

Handelsstandens Repræsentanter er Købmand Chr. Christiansen og Handelsgartner Chr. Kock. Chr. Christiansen er født i Frederikssund 1876 og blev oplært i Handelen hos sin Fader og senere i Saksøbing. 1903 overtog Christiansen Faderens Forretning, og 1905 valg-

*E. Mengel-Christensen,
Overlærer*

*Alfred Dreyer,
Isenkrammer*

*Sophus Jøns,
Købmand*

tes han til Medlem af Ligningskommissionen, traadte tilbage herfra 1909, men blev 1913 valgt ind i Byraadet. Desuden har Christiansen siden 1906 været Medlem af og siden 1917 Formand for Direktionen for Sparekassen for Frederikssund og Omegn. Købmanden er tillige Bestyrelsesmedlem i en Mængde Foreninger, bl. a. Handelsforeningen og Medlem af Skolekommissionen.

Handelsgartner Kock er født 1872 i Randbøl og blev uddannet som Gartner i Aalborg og Vejle. Etablerede sig i Frederikssund 1900 med sit nuværende Gartneri og blev i 1917 valgt til Byraadsmedlem.

Murermester A. P. Petersen er det radikale Medlem; han er født den 7. December 1861 i Draaby Sogn og kom i Murerlære i Frederikssund hos Murermester Sørensen 1877; Petersen har været bosat her i Byen siden den Tid, paa et Aar nær, hvor han arbejdede i Hillerød. I Februar 1886 etablerede Petersen sig som Mester, og i 1909 valgtes han ind i Byraadet. Sammen med Petersen repræsenterer Tømrermester H. P. Andersen og Blikkenslager W. Petersen Haandværkerstanden i Byraadet.

Andersen er født den 26. Marts 1866 i Hald ved Frederiksværk, blev oplært i Tømmerhaandværket hos Bendsen paa Vallekilde og kom 1891 til Frederikssund og nedsatte sig som Tømmermester. Fra 1909—1913 var Andersen Medlem af Ligningskommissionen, og 1917 valgtes

Byraadet

han ind i Byraadet. Desuden har Andersen mange andre Tillidshverv, han er saaledes Medlem af Direktionen for Sparekassen for Frederikssund og Omegn, mangeaarig Medlem af Bygningskommissionen, Formand for Teknisk Skoles Bestyrelse, Formand for Murer- og Tømmermesterforeningen for Frederikssund og Omegn siden 1898, Medlem af Provstesynet for Frederiksborg Amts vestre Provsti og tillige Medlem af Bestyrelsen for Borgerforeningen.

Andersen er en Mand med mange alsidige Interesser, og han vil sikkert for Fremtiden blive benyttet stærkt i Byens offentlige Liv.

Wilhelm Petersen, Blikkenslagermester, Vand- og Gas-mester og elektrisk Installatør, er født i Helsingør 1863, hvor han ogsaa fik sin Uddannelse som Blikkenslager. 1894 etablerede Petersen sig her i Byen, og i 1918 traadte han ind i Byraadet i Stedet for Jernstøber Larsen, som blev valgt til Borgmester. Petersen sidder desuden i Bestyrelsen for Sangforeningen og A/S „Kalvøen“.

En betydelig Kraft i Byraadet er Redaktør I. P. Kostrup, som blev født den 14. Juli 1869. I Aaret 1892 blev Kostrup ansat som Redaktør ved Frederiksborg Amts Avis i Frederikssund. Kostrup kom hurtigt ved sin Intelligens og fremragende Dygtighed til at spille en stor Rolle i Byens offentlige Liv. Saaledes var Kostrup medvirkende, da Foredragsforeningen blev stiftet 1899, og sammen med Skolebestyrer Hatt stiftede han Folkebibliotheket 1900, og fra 1903 har Kostrup været Formand for Lignings-kommissionen. Ligeledes er han Kasserer og siden 1910 tillige Formand for Folkebibliotheket. 1909 valgtes Redaktør Kostrup ind i Byraadet og har siddet der siden; af Byraadet er han valgt til Medlem af Bestyrelsen for Realskolen.

Som man ser, sidder der i Byraadet Repræsentanter for alle Sider af Byens Liv; naturligvis er Byraadet ikke altid lige enigt, og tidt krydses Klingerne for de forskellige Sager; men dette er ingen Skade til, for derved belyses Sagerne mere alsidigt, og Byraadet er sikkert altid ledet af de bedste Bestræbelser for at skifte Sol og Vind lige. I Spørgsmaal angaaende Alderdomsunderstøttelser og Hjælp til Enker og Børn, og i Fattig- og

Skolevæsensanliggender tiltrædes Byraadet af et Medlem valgt af Landdistriktet. Til Medhjælp ved Udførelsen af Kommunens Anliggender er ansat Kæmner P. Mathisen, som tillige er Byraadssekretær, 1 Dagbetjent, 2 Natbetjente og en Reservebetjent.

Byens Budget balancerede i Aaret 1877 med 31,010 Kr. 22 Øre, deraf var Indtægten af paalignede Skatter 16,125 Kr. 48 Øre. For Aaret 1918—19 balancerer Budgettet med 239,317 Kr. 11 Øre, og de paalignede Skatter beløb sig til 146,818 Kr. 71 Øre. Til Skolevæsenet var Udgifterne i 1877 6068 Kr. 29 Øre, i 1818—19 beløb de sig til 41,225 Kr.

Skolevæsenet i Frederikssund er gennem en god og stærk Udvikling naaet frem i første Række blandt de mindre Provinsbyers Skolevæsen.

I ældre Tid laa Skolen dér, hvor Isenkræmmer Dreyer nu har Forretning, omkring 1860 flyttedes den op paa Torvet i den Bygning, hvor Kæmneren har Kontorer. Skolen var dengang fælles for Drengene og Piger. Da Udesundby blev indlemmet i Frederikssund, blev Skolen derude, der havde til Huse hvor Kantor Hansen nu bor, den kommunale Friskole; medens Skolen paa Torvet omdannedes til en kommunal Betalingsskole. Da Læreren ved denne Skole, den berømte Lærer Truelsen, døde, blev Skolen nedlagt som Betalingsskole, den havde da ogsaa kun omkring 17 Elever, medens Friskolen havde cirka 180. Begge Skoler blev nu slaaget sammen saaledes, at der blev Pigeskole i Udesundby Skole og Drengeskole i Betalingsskolen; noget senere oprettedes der en Forskole dér, hvor nu Folkebibliotheket har sine Lokaler.

Ved Sluningen af det 19. Aarhundrede rejste der sig Røster for at faa opført en ny og tidssvarende Skole. Forslaget, der blev ført frem af tre af Bestyrelsesmedlemmerne: Nathan Ekoss, Høyermand og Kæmner Bruun, mødte dog megen Modstand, men ved de tre Mænds ihærdige og energiske Arbejde for Sagen, gik den dog igennem, og den nuværende store og smukke Skolebygning i Frederiksborggade blev opført. Ved Skolen er der ansat 5 Lærere og 4 Lærerinder foruden Overlærer Mengel-Christensen. Denne, der er en overordentlig ivrig, dygtig og forstaaende Skolemand; er født den 4. April 1873 i lille Valby ved Slagelse, blev dimitteret fra Ranum 1891 og var Lærer i Slagelse fra 1894 for i Aaret 1913 at blive kaldet til Overlærer ved Frederikssunds Borgerskolen.

I Frederiksborggade ligger ogsaa Teknisk Skole; Skolen, der begyndte under Navnet „Frederikssunds Aftenskole“, maatte i den første Snes Aar leje Lokaler rundt om i Byen, indtil den 1894 fik sin egen Bygning, denne udvidedes 1915 til sin nuværende Skikkelse.

Foruden disse to Skoler har Byen tillige en Handelskole, som lejer Lokaler i Borgerskolen, og en højere Skole, „Frederikssunds Mellem- og Realskole“, hvis Bygninger er beliggende paa Lundevej.

Skolen begyndte sin Virksomhed 1889 under Navnet „Anna Monrads Pigeinstitut“. Den havde dengang Lokaler i den Lejlighed i Jernbanegade, der bebos af Tandlæge Bobjærg. Den 31. Juli 1893 fratraadte Skolens hidtidige Bestyrerinde, Frøken Monrad, og efter Undervisningsinspektørens Erklæring ansattes cand. mag. Kr. Hatt som Bestyrer af Skolen. Efterhaanden som Skolen voksede, kneb det med Pladsen i Lejligheden i Jernbane-

gade, og man begyndte for Alvor at tænke paa at opføre en ny selvstændig Skolebygning; skønt Byraadet rent ud nægtede at støtte Sagen, lykkedes det alligevel ved Bestyrelsesmedlemmernes og Forældrenes ivrige Arbejde og Offervillighed at faa opført Skolen. For at Skolen kunde faa Eksamensret, var det en Betingelse, at den havde en Gymnastiksal, før havde man benyttet Loftet oven over Lejligheden, der blev derfor arbejdet for fuld Kraft paa Gymnastiksalen, og den var ogsaa færdig til Brug inden Julen 1895; og efter at Undervisningsinspektøren gentagne Gange havde tilset Undervisningen, gaves der ved Ministeriets Skrivelse af 29. Februar 1896 Bestyreren Ret til at afholde alm. Forberedelseseksamen paa selve Skolen. Eksamen afholdtes i Gymnastiksalen, og Resultatet var udmærket, idet de 4 Dimittender bestod med henholdsvis 120 (Udmærkelse), 118 og 116 Points (alle med 3 Sprog); den 4de Dimittend opnaaede 100 Points med 2 Sprog.

Den nye Skolebygning toges i Brug efter Sommerferien, og den 4. September fandt Indvielsen Sted. I de første Aar efter 1896 voksede Skolen ikke saa stærkt, som man havde tænkt sig, og den gav ret stort Underskud; men fra 1904 har Skolen været i stadig Fremgang; Bestyrerens Lejlighed i selve Skolebygningen maatte inddrages til Klasseværelser, i Stedet for bygges der saa en Villa lige ved Siden af Skolen til Bestyrerbolig.

Skolen, som begyndte med 23 Elever, har nu 200; dette maa siges at være et ganske enestaaende Tilfælde, at en privat Skole kan arbejdes saaledes op; de Mænd, som har haft særlig Andel heri, er Sagfører A. C. Hansen, som har været Formand for Skolens Bestyrelse lige fra

1889 til 1918, og som hverken har skyet Udgifter eller Arbejde for at bringe Skolen fremad, og Skolens Bestyrer, cand. mag. Kr. Hatt, som med aldrig svigtende Energi har haft en lykkelig Haand til at lede alt ind i det bedste Spor. Hatt er ogsaa blevet benyttet stærkt i Livet inden for „Danmarks Realskoleforening“; han blev saaledes i 1908 valgt ind i Bestyrelsen og har siddet der siden, og i 1914 valgt til Formand for Realskolens Pensionskasse. Byens offentlige Liv har Hatt altid taget ivrig Del i, og han var da ogsaa Byraadsmedlem fra Aaret 1906 til Aaret 1917, da han frabad sig Genvalg.

PRESSEN

BYENS eneste Avis i nogle Aar var „Isefjords-Posten“, der oprettedes for ca. 53 Aar siden. Efter at have været paa flere forskellige Hænder solgtes den sluttelig til Redaktør Asger Karstensen, der nu lader det trykke i København. 1916 fratraadte Lindboe, og Proprietær Theisen-Krestensen blev Redaktør. Bladet er for nogle Aar siden blevet udvidet, saa det nu er paa 6—8 Sider.

Det næstældste Blad i Byen er Frederiksborg Amts Avis udgivet af Interessentskabet „De bergske Blade“, grundlagt i 1874 i Hillerød af Folketingsmand C. Berg. Fra Midten af 80-erne har Bladet haft Kontor i Frederikssund, og denne Afdeling er siden 1892 ledet af Redaktør I. P. Kastrup.

Social-Demokraten fra København begyndte at komme til Frederikssund først i 80-erne; men først 1885 indførtes en systematisk Omdeling ved Bud.

Fra 1898 oprettedes der dog først en egentlig Ekspedition, og denne overtoges af daværende Skomager L. Lauritsen, der samtidig blev Medarbejder ved

*Theisen-Krestensen,
Proprietær, Redaktør*

*I.P. Kostrup,
Redaktør*

dette havde dog kun en 20—30 Abonnenter; men efter at Lauritsen var traadt til, og efter at Bladet havde faaet noget lokalt Indhold, fik det ret hurtigt en stærk Udbredelse.

1. Januar 1912 oprettedes „Nordsjællands Socialdemokrat“, med Lokal-Redaktion under L. Lauritsen. Bladet har gennem Aarene faaet et ret betydeligt Antal Abonnenter her i Byen — og særlig det sidste Par Aar ogsaa paa Landet.

Efteraaret 1917 fratraadte L. Lauritsen sin Plads ved Bladet og afløstes af Redaktør Axel Hansen.

Byens yngste Blad er „Nordsjællands Venstreblad“. Udgivet fra 1905 af Egnens Befolkning. Bladet har Hovedkontor i Hillerød under Redaktør Holger Bernild og lokal Redaktion i Frederikssund under Redaktør P. Joh. Nielsen.

BYEN I VORE DAGE OG DENS ERHVERVSLIV

FREDERIKSSUND ligger smukt ved Roskilde Fjord med let Adgang til den dejlige Færgelund, det smukke Jægerspris og den store, udstrakte og herlige Nordskov med de tusindaarige Ege, og man skulde tro, at man var begyndt for lang Tid siden at forskønne Byen for at gøre den mere tiltrækkende for Turisterne; men dette var dog ingenlunde Tilfældet, først for ca. 30 Aar siden begyndte man at røre paa sig, og saa var det endda private Mænd, som tog sig af det. For Byraadet gjaldt det nemlig om at administrere Byen billigt, saaledes at Skatteprocenten blev holdt nede; følgelig havde man ikke Raad til Forskønnelse. Paa privat Initiativ blev der stiftet en Forskønnelsesforening for at forsøge paa at tvinge Byen paa Højde med andre smaa sjællandske Provinsbyer. Man indkøbte nogle Jordstrimler, fik Raadighed over andre og anlagde Stierne, der nu findes omkring Byen.

For en Del Aar siden fik Redaktør Lindboe sammen med Handelsgartner Lange Bemyndigelse til at raade

*Axel B. Lange,
Købm., Landstingsmand*

*Johannes Jespersen,
Garver og Læderhandler*

*N.L. Elsass,
Købmand*

over det lille Beløb, Byen nu yder til Stiernes Vedligeholdelse, idet de udtalte Ønsket om, hvis mulig at faa nogle Nyanskaffelser for dette Beløb og ikke udelukkende anvende det til Grusning og lignende. I de Aar, de har administreret „Forskønnelsen“, har de faaet opsat Bænke paa Stierne, 2 ret dekorative ved Kilometerstenen ved Slagteriet samt faaet indrammet Rabatterne paa Havnepladsen, mere har der ikke været Penge til. Et Forslag, som Lindboe har indbragt i Byraadet om at faa oprenset den gamle Brønd paa Torvet og opsat en monumental Kumme eller lignende om den, er udsat til bedre Tider, men dog ikke skrinlagt.

Udvalget er i Aar tiltraadt af Skomagermester Hansen og Redaktør Axel Hansen. Lange udtraadte for nogle Aar siden.

Kalvøen er dog Byens „Attraktion“. Søndage før Krigen kunde man se mange Hundrede Besøgende derude, ligesom Bilerne lystigt susede ind foran Pavillonon. I Krigsaarene har Besøget været mindre, men man venter stort Besøg, naar rolige Forhold atter indtræder.

Kalvøen er paa ca. 20 Tdr. Land, hvoraf dog en Del er bortforpagtet, da Pengene i Reglen er smaa; den ejes af et Aktieselskab. Manufakturhandler Tüchsen og Barber Torp var de egentlige Fædre til Kalvøen, idet de dannede Aktieselskabet. Senere har en Del Borgere gjort et Arbejde for at forskønne det lille Anlæg

Kalvøpavillonen

og udvide det. Der har saaledes været afholdt flere Bazarer til Fordel herfor, og Resultatet har været godt.

Paa en af Højderne er rejst en Mindesten, hvorpaa der staar:

Frederik III.

1665 fik Frederikssund Købstadsrettigheder.

Pavillonen, der til Tider er for lille, vil i den nærmeste Fremtid faa tilbygget en Balsal, der skal staa i umiddelbar Forbindelse med Pavillonen.

*P. Holten Lange,
Købmand, Bankdirektør*

*P. Larsen,
Bankdirektør*

*S. Brink,
Bankdirektør*

Fra Kalvøen gaar vi ned forbi Havnen, med de store Tømmeroplag, som *Holten Lange* her har liggende, ind i Havnegade. Her har vi paa venstre Haand Færgevejen, som vi drejer ned ad; paa Hjørnet af Havnegade og Færgevejen ligger *N. L. Elsass' Sønners* store Forretning. Denne, der er den ældste Forretning i Byen, blev grundlagt 1828 af N. L. Elsass; 1846 blev Forretningen overtaget af dennes Søn, som igen 1873 afstod den til sine to Sønner, de nuværende Ejere M. og N. L. Elsass.

N. L. Elsass' Sønners Ejendom

Forretningen er en Købmandsgaard af den gode, gamle Slags. Den omfatter Handel med Tømmer, Bygningsmaterialer, Landmandsproduk-

ter, Korn- og Foderstoffer samt bl. Købmandshandel. Ejendommen, hvor Forretningen har til Huse, tilhører Brødrene. Den ældste, N. L. Elsass, er født 1850 i Frederikssund, blev oplært ved Handelen i København, Stettin og Rendsborg og var Byraadsmedlem fra 1885 til 1903. Desuden har N. L. Elsass siddet i Bestyrelsen

Frederikssund Skibsværft

for Kronprins Frederiks Bro siden 1878 og er tillige Repræsentant for Provinshandelsstandens Understøttelsesforening og for Forsikringsselskabet „Danmark“ fra 1911. Meyer Elsass er født 1852 i Frederikssund og oplært ved Handelen. M. Elsass, der altid har været en meget ivrig og dygtig Forretningsmand, er Repræsentant for Københavns Telefon Aktieselskab. Fortsætter vi ud ad Færgevejen kommer vi først forbi Jespersens Garveri (forhen Werdelin). Længere fremme har vi paa

venstre Haand Skyllebakken med de smaa, lave Huse, som ligger uregelmæssigt ud og ind mellem hinanden. Husene ligger saa lavt, at Tagrygningen ligger i lige Linie med Færgevejen. Paa højre Haand ligger Apothekets store Have og flere store og smukke Villaer. Nede bag Skyllebakken har vi det store Skibsværft. Dette

Frederikssund Skibsværft

blev grundlagt omkring 1887 af Lods H. Andersen, der drev Baadebyggeri i 10 Aar, hvorefter hans Sønner, Kristian og Jens Andersen, overtog Virksomheden, og drev den som Baadebyggeri til 1917, da det gik over til et Aktieselskab med Brødrene Andersen som Direktører.

Forretningen, der væsentlig er oparbejdet paa Baadebyggeriet til Island, havde 1917 omtrent 400 Baade i Brug paa Island. Virksomheden, der nu er gaaet over til at blive en Storindustri, bygger nu ogsaa store Lastfartøjer paa indtil 600 Tons; men samtidig bygges stadig

smaa Baade. Foruden Skibsværftet er der tillige et Savværk, som drives ved Dampkraft. Arealet mellem Bedding, Savværk etc. er ca. 2 Tdr. Land, og der beskæftiges ca. 40 Mennesker.

Den adm. Direktør er Kristian Andersen, der er født i Frederikssund 1865 og har faaet Uddannelse som

Carl Langes Planteskole

Skibs- og Baadebygger, en Tid var han Medlem af Byraadet, indtil han 1917 trak sig tilbage. K. Andersen er Medlem af Bankraadet og af Havnebestyrelsen. —

Jens Andersen er født 1874 i Frederikssund og blev oplært som Skibs- og Baadebygger hos sin Fader.

Under Brødrene Andersens Ledelse har Baadebyggeriet erhvervet sig Diplom paa forskellige Udstillinger og Guldmedalje paa den nordiske Fiskeriudstilling i København.

I Nærheden af Skibsværftet ligger Carl V. Langes berømte Planteskole. Lange er født 1872 i Frederikssund og fik sin Uddannelse som Gartner paa Rosenberg, Frisenborg samt i Udlandets største Handelsgartnerier. I Aaret 1898 nedsatte Lange sig i Frederikssund og har se'v grundlagt hele Virksomheden. Arealet, som Planteskolen spænder over, udgør ca. 10 Td. Tand; det er den største Staudeplanteskole i Skandinavien, og der

beskæftiges 16 Personer. Lange er Leverandør til alle Skandinaviens Hoffer og har naturligvis modtaget en Mængde Diplomer og Anerkendelser fra de Udstillinger, han har deltaget i; Lange er Medlem af Bankraadet.

Spadserer vi videre ud ad Færgevejen, kommer vi til Pontonbroen, som forbinder Nordsjælland med Horns Herred; paa Nordsjællands Siden ligger den gamle Færgegaard „Bilidt“, og langs Færgevejen ligger der mange smukke Villæer.

Carl Langes Planteskole

Vi gaar nu tilbage og fortsætter op gennem Havnegade, hvor Apotheket ligger. Det blev oprettet ved Privilegium den 21. Juli 1815; og har været paa forskellige Hænder, indtil det 1864 overtoges af Apotheker Georg Ludvig Becker, som drev det en lang Aarrække; Becker tog tillige ivrig Del i Inddæmningen og Udfyldningen af Bløden. 1917 blev Apotheket overtaget af Apotheker Alfred Hans Nielsen, som er født i Jyderup 1869.

Tæt op til Apotheket ligger den gamle Gæstgivergaard Horns Herred; denne springer et langt Stykke frem paa Fortovet og er et talende Vidnesbyrd om ældre Tiders uregelmæssige Bebyggelse. Lige her overfor ligger Føderstofforeningens Ejendomme, her har Købmand Paul Steenholdt sin Forretning. Steenholdt

*Kristian Andersen,
Direktør*

*Jens Andersen,
Direktør*

*Oluf Jensen,
Brofoged*

kom til Byen 1914 og overtog den gamle Forretning, der laa her i Havnegade, omfattende Kolonial, Kul, Markfrø etc.

Lidt længere nede, men paa venstre Haand, ligger Byens ældste og største Hotel „Isefjord“, der anlagdes i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede. Hotellet udvidedes gentagne Gange, og for nogle Aar siden blev den store Teatersal inde i Gaarden bygget.

I de forløbne Aar har Hotellet naturligvis skiftet Ejere mange Gange; den nuværende Ejer, M. Jensen, der er født i Frederikshavn 1877, overtog Hotellet 1.

Januar 1917. Foruden den store og smukke Teatersal, hvor de fleste Teaterforestillinger i Byen afholdes, findes der 2 mindre Selskabslokaler og 12 Gæsteværelser.

For de fleste af Byens Foreninger er „Ise-

Apotheke

*A. H. Nielsen,
Aposteker*

*Chr. Kock,
Handelsgartner*

*M. Jensen,
Hotelejer*

fjord“ eller „Fjorden“, som det i daglig Tale kaldes, Samlingssted; saaledes holder Borgerforeningen, Handelsforeningen og Sangforeningen deres Møder her.

Der kunde maaske være Grund til nu at dvæle lidt ved disse Foreninger.

Foredragsforeningen blev stiftet i Slutningen af 1897

Hotel „Isefjord“

og har i de forløbne Aar ladet afholde en Mængde gode og lærerige Foredrag, og den har derfor altid haft god Tilslutning fra Byens Borgere.

Handelsforeningen, hvis Formand er P. Holten Lange, har gjort et stort Arbejde for Byens Erhvervsliv, bl. a. ved at oprette Handelsskolen, hvor Byens unge Mænd

Hans R. Lange. Den gamle Købmandsgaard

og Kvinder faar en tidssvarende Uddannelse. Handelskolens Forstander er Lærer Prenter, som gennem mange Aar har ledet den fuldtud tilfredsstillende.

Sangforeningen er den ældste af Foreningerne, idet den stiftedes den 10. Januar 1858: som 2 af dens Stiftere kan nævnes Skomagermester Wolter og Retsvidne Lyng. Foreningen har vokset sig stor og stærk i de forløbne 60 Aar, og den har aldrig været bange for pæ-kuniære Ofre, naar det gjaldt om at skaffe god og lødige Musik, Sang og anden Underholdning her til Byen.

Lidt oven for Hotel „Isefjord“ drejer Havnegade i en jævn Bue over i Østergade. Den første Ejendom vi har her paa venstre Haand tilhører det bekendte Firma Hans R. Lange, som heri har sine Kontorer. Firmaet, der er det næstældste Handelshus i Byen, blev grundlagt den 31. August 1831, idet daværende svensk og

Frederikssund Havn, Skibe losses Træ til Holsten Lange

norsk Vicekonsul Hans Rasmus Lange fik Borgerskab som Købmand og Kornhandler i Frederikssund. Han drev en betydelig Forretning med Kul, Korn og Trælast og forhandlede ogsaa Kolonial og Bygningsartikler. Han kunde ved sin Død 1870 overlade sin Søn, Hans R. Lange, en efter Datidens Forhold ganske betydelig Forretning.

Hans R. Lange var født i 1837 og havde særlig Interesse for Forretningen i Trælast og Bygningsartik-

*N. Skovgaard-Nielsen,
Købmand*

*P. E. Lyng,
Restauratør*

*William Jensen,
Konditor*

ler, der blev arbejdet ganske betydeligt op. Ved Siden af førtes der sædvanlig Grovvarerforretning, ligesom i Faderens Tid. Ved Hans R. Langes Død 1898 overtoges Forretningen af hans næstældste Søn, Peter Holten Lange, der allerede da havde været ansat flere Aar i Forretningen, efter som ungt Menneske at have lært Handel hos Konsul Chr. Prip i Faxe.

Foruden sin Forretning her i Byen er Lange Direk-

tør i A/S Holten Langes Trælæsthandel i Ringsted; Meddirektør i A/S Frederikssund og Omegns Bank; Formand i Handelsforeningen, Medlem af Byraadets Havneud-

Boghandler K. V. Nielsens Ejendom og Forretning

valg, foruden en Del andre Tillidshverv. — Virksomheden beskæftiger normalt ca. 40 Mennesker og omfatter et Fladerum paa 10 Tdr. Land.

Ved Siden af Holten Langes gamle Købmandsgaard ligger Boghandler og Bogtrykker K. V. Niensens Ejendom med to store Butikker, hvoraf Urmager og Guld-

William Jensens Biografteater

smed Leopold Henne benytter den ene og Nielsen selv den anden. Boghandelen blev grundlagt 1878 af Ebbesen, men blev 1912 overtaget af den nuværende Ejer, K. V. Nielsen. Denne, der er født 1888 i Holbæk og blev uddannet ved Boghandelen hos Henningsen sammesteds, har i 1918 faaet Borgerskab som Bogtrykker.

Sammenbygget med sidstnævntes Ejendom er Bagermester og Conditor William Jensens. Jensen er født i Ringsted 1875 og har faaet sin Uddannelse som Bager

og Conditor i England, Tyskland og Frankrig. 1897 kom han her til Byen og overtog Agerlins gamle Forretning, som man mener er over 150 Aar gammel. Jensen er desuden Indehaver af Byens eneste Biografteater, en net lille Bygning, som han lod opføre paa Torvet 1913, efter i et Aar at have haft Biografteaterforestillinger i et

Conditor William Jensens Ejendom. Paa Hjørnet Skovgaard-Nielsens Forretning

Lokale over en Hestestald. Teatret rummer 200 Mennesker; det indeholder Maskinanlæg til Fremstilling af dets Forbrug af elektrisk Lys, og det forsynede i Krigsperioden en Del af Byen med Elektricitet.

Paa Hjørnet af Torvet og Østergade ligger Skovgaard-Nielsens store Manufakturforretning. Niels Ove Skovgaard-Nielsen er født 1886 i Roskilde og blev oplært i Handelen hos Ostermann. 1912 etablerede han sig i Frederikssund i sin nuværende Forretning, denne omfatter Manufaktur samt Herre- og Dameekvipering

med egen Systue. — Skovgaard-Nielsen er Medlem af Markedsudvalget og har som saadan faaet genoprettet det store Novembermarked, som havde ligget Brak i ca. 20 Aar, desuden er han Medlem af Aktieselskabet „Kalvøens“ Bestyrelse.

Restauratør Lynges Ejendom

Paa den modsatte Side af Gaden, lige over for Hans R. Lange ligger Restauratør Lynges Ejendom med Restauration i Stueetagen. Lynges er født 1871 i Rørbæk og etablerede sig 1898. Foruden Restaurationen i Østergade har Lynges ogsaa Kalvøpavillionen, som han overtog 1917. — Blandt de mange Tillidshverv, Lynges beklæder, kan nævnes: Kasserer for Selskabet „De danske Forsvarsbrødre“, Kasserer i 125 Mands Foreningen, Medlem af Bestyrelsen for Skytteforeningen, Fugleskydningsselskabet og Beværterforeningen.

*Handelsgartner Rasmussens
Forretning*

Et Par Huse derfra ligger Handelsgartner Hjalmar Rasmussens Forretning. 1917 etablerede Rasmussen sig her i Byen og har efterhaanden arbejdet sin Forretning godt op; Gartneriet dækker 1 Td. Land. Rasmussen er født 1884 i Frederikssund og har faaet sin Uddannelse paa Svanholm, i Helsingør og i Svendborg.

I Bygmester Graabæks lave Sted har Isenkræmmer Dreyer til Huse. Forretningen er blevet grundlagt af Ljungberg 1913, i 1915 indtraadte Dreyer, og denne driver nu alene Forretningen, som omfatter Isenkram, Udstyr og Støbegods. Alfred Dreyer er født i Odense 1888 og oplært i Handelen sammesteds.

Alfred Dreyers Isenkramforretning

Vi kommer derefter til Sophus Jøns's Manufakturforretning, denne, der blev grundlagt af M. Matthiessen 1889 og i 1914 overtaget af Jøns, omfatter Tricotage samt Damekonfektion.

Jøns, der er født i Aarhus 1863 og uddannet ved Handelen i Aalborg, har en Mængde Tillidshverv; han er saaledes Formand for Hjælpekassen, Kasserer i A/S „Kalvøen“, Bestyrelsesmedlem af Handelsforeningen, Formand for Badeanstalten, Medlem af Menighedsraadet samt Tilsynshavende ved Handelsskolen.

Lige over for ligger Byens smukke og store Torv med det nydelige Raadhus, der blev opført 1887, efter at det gamle Raadhus, som laa paa samme Sted, var nedrevet 1886. —

Raadhuset, der er opført i gotisk Stil efter

Tegning af F. C. Hansen, indeholder Retslokale samt Arrester til 9 Arrestanter. Her gemmes den gamle Silkefane, som mange af Byens ældre Borgere har spadseret til Fugleskydning under.

Til venstre for Raadhuset ligger den gamle Drengeskole, nuværende Kæmnerkontor, samt Herreds- og Byfogedkontoret. Omkring Torvet har naturligvis nogle af Byens største og smukkeste Forretninger grupperet sig.

Fortsætter vi nu paa samme Side af Gaden, kommer vi forbi Centralhotellet, Jydske Strikkeriers Udsalg og Gartner Chr. Kocks Forretning. Kock, hvis Personalia

er nævnt under Byens Styrelse, etablerede sig i Fredrikssund 1900 med sit nuværende Gartneri bag Raadhuset. 1913 aabnedes Udsalget paa Torvet. Gartneriet blev

Sophus Jøns & Co

Centralhotellet

senere udvidet med et Stykke Land bag Realskolen paa ca. 4 Td., ialt har Kock ca. 5 Tdr. Land Gartneri med 5 Drivhuse og 800 □ Al. Mistbænke. Kock er foruden Byraadsmedlem tillige Formand for Fattigudvalget, Formand for Fugleskydningsselskabet og Repræsentant for Gartneriforeningen for Frederiksborg Amt.

Chr. Kocks Handelsgartneri

Dernæst kommer vi til Ekviperingshandler Randers Forretning. Rander er en forholdsvis ny Mand i Byen, idet han i Sommeren 1918 overtog Carl Jørgensens Forretning. Lige op hertil ligger P. Olsens Forretning. O'sen, hvis Personalia er omtalt under Byens Styrelse, nedsatte sig i Frederikssund 1884 og begyndte som Urmager, men har efterhaanden udvidet Forretningen, saa den nu omfatter Ure-, Guldsmedevarer, Instrumenter, Cykler, Automobileer osv. 2 Gange har Olsen været valgt ind i Byraadet; i den mellemliggende Periode blev han

Randers Herreekviperingsforretning

gentagne Gange opfordret stærkt til at lade sig vælge igen, han nægtede det bestemt, men l.d sig dog tilsidst, efter at forskellige Aarsager til Nægtelsen var fjernet, atter indvælge i Byraadet.

Urmager P. Olsens Ejendom

Her ved Siden af ligger Christensens Viktualiehandel, Glarmester Petersens og Læderhandler Jespersens Forretning. Glarmester Petersen er født i Hille ød 1886 og oplært som Glarmester hos Glarmester Carl Petersen. Petersen, der etablerede sig i Frederikssund 1913, er en ivrig Rosportsmand og er Rochef i Byens Roklub.

Glarmester Petersens Forretning

Johannes Jespersen, Læderhandler og Garver, er født 1876 i Assens og er uddannet som Garver og ved Læderhandelen i Assens og Kallundborg. I 1900 nedsatte Jespersen sig i Frederikssund, idet han overtog Garver Heins Forretning, som skal være grundlagt for ca. 50 Aar siden. I Maj Maaned købte Jespersen, som omtalt Werdelins Garveri paa Færgevejen. Jespersen har forstaaet at oparbejde sin Forretning ganske betydelig, saaledes at den nu er en af de Forretninger, som har den største Omsætning i Byen.

I samme Ejendom har Axel Jensen sin Manufaktur-

J. Jespersens Læderhandel

forretning, og Dør om Dør med denne ligger H. P. Larsens Manufakturforretning. Larsen, der er født i Milløse 1872 og har været ved Handelen i Ringsted hos C. A. Meyer,

H. P. Larsens Ejendom og Forretning

*Carl V. Lange,
Handelsgartner*

*Chr. Jensen,
Bagermester*

*H. P. Hansen,
Herreekviperingshandler*

etablerede sig i Frederikssund 1897 og overtog i 1907 Faderens Forretning i Østergade, der oprindeligt var grundlagt 1882 af P. Larsen; Forretningen omfatter alt med Hensyn til Tricotage.

Derefter kommer Bagermester Jensens Ejendom, hvori han selv har Forretning. Denne, der er omkring 100 Aar gammel, blev i 1880 overtaget af Jensen, som afløste sin gamle Mester, Bager Schmidt. Jensen er født 1856 i Græsted.

Den sidste Forretning paa højre Side af Østergade er Axel B. Langes store Kolonial- og Foderstofforretning.

Det var i Aaret 1868, at Købmand Chr.

Bagermester Chr. Jensens Ejendom og Forretning

*Fru Helene Hansen,
Købmand*

*N. C. Christensen,
Købmand*

*Erik Rode,
Isenkrammer*

Lange nedsatte sig som Købmand i Frederikssund, lige efter at Byen ved Udesundbys Indlemmelse havde faaet en betydelig Tilvækst og ved Anlægget af Kronprins Frederiks Bro en nem og behagelig Forbindelse med det gode Opland i Horns Herred.

Det var dog kun en mindre Forretning, den unge Købmand lagde ud med i den nuværende Jernbanegade. Han drev nærmest Kolonialforretning og tog som en Bifortjeneste Handelen med Korn og Foderstoffer.

I 1878 flyttedes Virksomheden hen paa det Sted, hvor nu Forretningen ligger, men naturligvis var Bygninger og Lokaler ikke af det Omfang som nu. Aarene har medført adskillige Forbedringer, Forandringer og Udvidelser. Men efterhaanden nøjedes Chr. Lange ikke med de enkelte Brancher, hvormed han begyndte sin Forretning. Nye Artikler kom snart til, hele nye Brancher, og det var efter Provinsforhold en virkelig betydelig Forretning Chr. Lange drev, da han i 1899 afstod Kolonialforretningen til sin Søn, Axel B. Lange. Denne er født 1875 i Frederikssund og uddannet ved Hande-

len bl. a. i Købmand Nandrups ansete Forretning i Næstved og hjemme hos Faderen.

Da Chr. Lange overdrog Axel B. Lange Kolonialforretningen, var det for udelukkende at ofre sig for sin Korn- og Foderstofforretning samt for Afdelingen med Bygningsartikler. Denne Del af Forretningen var blevet

Axel B. Langes Ejendom og Forretning

ganske betydelig, saa det var saaledes ikke en Hvile, Købmand Chr. Lange undte sig selv, det var en fortsat, energisk Virksomhed. Han drev denne Forretning indtil 1904, da ogsaa denne Del af Forretningen overgik til hans Søn. Chr. Lange døde i 1906.

I de mellemliggende Aar havde Axel B. Lange betydelig udvidet den Del af Forretningen, han fra første Færd havde faaet overdraget. Han udvidede saaledes Kolonialforretningen til ogsaa at rumme en en gros Afdeling,

og kunde snart tælle sine Kunder over hele Nordsjælland, baade i By og paa Land. I 1904 oprettede han i Forbindelse med sin Forretning et Kafferisteri, der nu er bleven en betydelig Virksomhed. Den Forretning, Axel B. Lange havde faaet overdraget, var saaledes allerede inden Faderens Død vokset til en anselig Højde.

Handølgartner Chr. Kocks Forretning

Ogsaa den Del, han overtog i 1904, er stadig blevet udvidet, og nye Forretningsgrene er blevet knyttet til den.

Det er naturligt, at to Mænd som Lange — Fader og Søn — i mange Retninger har maattet stille deres Evner og Kræfter til Medborgernes Raadighed. Baade Chr. Lange og Axel B. Lange blev saaledes valgt ind i Byraadet hver i sin Periode, hvor deres Virksomhed for Byens Trivsel har sat sig dybe Spor; Axel B. Lange var Byraadsmedlem 1906--1913 og sad et Stykke Tid

*L. M. Carstensen,
Automobilforhandler*

*Richardt Werlin,
Malermester*

*Oluf Sørensen,
Snedkermester*

ogsaa i Direktionen for Sparekassen for Frederikssund og Omegn. Blandt de mange Tillidshverv, Lange nu beklæder, kan nævnes: Medlem af Telefonabonnenternes Repræsentantskab, Medlem af Repræsentantskabet for Østifternes Kreditforening, begge Steder fra 1915, Bestyrelsesmedlem i Centralforeningen for Sjælland og Lolland-Falsters Handelsforeninger, Medlem af Bankraadet for 1917, Medlem af Chilesalpeternævnet ligeledes fra 1917. 1918 blev Lange valgt til Landstingsmand.

Paa venstre Side af Østergade, paa det andet Hjørne af Torvet, ligger Firmaet Materialist Chr. Hansens Ejendom, hvori Materialisten, Automobilhandler L. M. Carstensen og Manufakturhandler N. C. Christensen, Crome & Goldschmidts Udsalg har Forretninger.

Chr. Hansens Materialhandel blev grundlagt den 19. Maj 1880 af nu afdøde Chr. Hansen, som Urtekram-, Delikatesse-, Vin-, Material- og Farvehandel; den var den første af sin Slags i Byen og har stadig gennem Aarene hævdet sig som den eneste Materialhandel af Betydning. Den nuværende Ejendom paa Hjørnet af

Fru Helene Hansens Ejendom og Forretning

Torvet og Østergade byggede Chr. Hansen 1894; før den Tid laa her et gammelt Gæstgiveri.

Ejendommen, der strækker sig fra Torvet hen til Hotel „Dannebrog“, er senere blevet ombygget paa den Del, hvori N. C. Christensen har sin Forretning; denne Del var før Ombygningen kun et lille, lavt Hus.

Afdøde Chr. Hansen var Indehaver af mange Tillids-

L. M. Carstensen's Automobil- og Cykleforretning

hverv og var bl. a. Medlem af Byraadet. Efter Chr. Hansens Død overtog Fruen, f. Stenbuch og født i Odense, personlig Ledelsen af den store, ansete Forretning og førte den videre i samme Spor; og Forretningen, der er en af Byens ældste, har da ogsaa bevaret sit gamle, solide Præg, samtidig med at den har fulgt Udviklingens Krav.

L. M. Carstensen's Automobilforretning er forholdsvist ny, idet Butikken først blev bygget 1917 til Carstensen. Denne er født 1884 i Frederikssund og blev oprindelig

oplært som Murer; men i 1913 etablerede han sig som Vognmand, og i 1917 begyndte han som sagt paa Automobilforretningen, som han har forstaaet at oparbejde ganske betydelig. Carstensen er Medlem af Bestyrelsen for Forsvarsbrødrene.

Tæt ved Siden af ligger Manufakturhandler N. C. Christensens Forretning.

Christensen er født 1862 ved Herning og oplært ved Handelen. 1886 etablerede han sig i Horns Herred til 1895, da han flyttede til Frederikssund og oprettede

sin nuværende Forretning; 1908 købte Christensen den daværende Crome & Goldschmidts Forretning, som var ca. 20 Aar gammel, og lod den gaa op i sin egen. Forretningen beskæftiger under normale Forhold 27 Mennesker, og den omfatter alt, som henhører under Manufaktur, Konfektion, Tricotage og Fodtøj. Desuden har For-

N. C. Christensens Forr.. Crome & Goldschmidts Udsalg

retningen sit eget Herre- og Dameskrædderi. Christensen, der har forskellige Tillidshverv, er bl. a. Bestyrelsesmedlem i Handelsforeningen, Kasserer og Revisor i Banken, Formand for Danmarks Tricotageforening og Bestyrelsesmedlem i Dansk Manufakturhandlerforening.

Derefter kommer vi til Hotel „Dannebrog“, som er

Musikhandler Philipsens Forretning

Byens næstældste Hotel; efter at Schønslev-Schmidt, som ejede Hotellet en Del Aar, er død, har dette skiftet Ejere flere Gange. Hotellet har en meget stor

Teatersal, som meget ofte benyttes til Forestillinger og Møder. I Stueetagen er der Restauration, paa 1ste Sal Koncertlokaler.

Den næste Ejendom tilhører forhenværende Isenkræmmer Madsen, og her har Musikhandler Phillipsen og Isenkræmmer Rode til Huse.

Phillipsen er født 1867 i Stenløse og blev uddannet hos kgl. Hof Pianofabrikant Hirsdsberg, København. 1914 etablerede han sig i Frederikssund; Forretningen omfatter alle Slags Musikalier samt Udsalg af Pianoer fra danske og tyske Fabrikker.

Erik Rode, som i 1915 overtog Madsens gamle Isenkramforretning, grundlagt 1874, er født 1885 i Sverrig og er oplært ved Handelen hos Isenkræmmer J. Brandt,

Nykøbing Mors. Forretningen, som er den største af sin Slags i Byen, omfatter Isenkram, Glas, Porcelæn, Landbrugsartikler og Støbegods.

Østergade er nu spadseret igennem, og vi begiver os over i Jerbanegade; denne hed for indtil 7—8 Aar siden Strandgade, men da dette Navn var ret misvisende,

Isenkrammer Rodes Forretning

fordi Bløden jo nu er helt inddæmmet, omdøbtes den til Jernbanegade. Lige ud for Østergade ligger en lav Ejendom tilhørende Firmaet Werlin og Sørensen, som i Stueetagen har deres store og moderne indrettede Møbelforretning.

Sørensen, som er født 1885 i Venderød og er uddannet som Snedker dels i København og dels i Frederiksværk, nedsatte sig i 1908 sammen med en Kompagnon i Frederikssund i den gamle Ejendom, der laa der, hvor Bankens store Ejendom nu er bygget. 1912 udtraadte

Kompagnonen, og i Stedet indtraadte Malermester Werlin, som er født 1883 og har faaet sin Uddannelse som Maler i Udlandet. Forretningen, der producerer alle Slags Møbler, er den største inden for sin Branche her i Frederikssund.

Lidt længere oppe ligger Træhandler Abbens Forret-

Werlin & Sørensens Møbelforretning

ning. Abben etablerede sig 1909, idet han overtog Nielsens gamle Forretning. Denne er af Abben blevet arbejdet godt op, saa den nu omfatter Trætøj, Skotøj, Seletøj og alle dertil hørende Lædervarer.

Vi kommer derefter til Frederikssund og Omegns Banks nye, store og smukke Bygning, vel nok den stateligste i hele Byen.

Stifterne af Banken, som blev oprettet 1907, var 5 af Byens og Omegnens bedst kendte Mænd, nemlig; Direktør Fr. L. Sieck, Overretssagfører Nøkkentved, Køb-

mand P. Holten Lange, Overretssagfører Suhr og Apotheker Bergmann. Aktiekapitalen, der blev sat til 125,000 Kr., var hurtigt tegnet.

Med stor Dygtighed og Forsigtighed har Banken været ledet, hvad der navnlig giver sig Udtryk ved det regelmæssige aarlige Udbytte, der har kunnet udbetales til Aktionærerne. I Stiftelsesaaret var det 5 %, steg der-

Træhandler Aug. Abbens Ejendom og Forretning

efter de følgende fire Aar til $5\frac{1}{2}$ % og har siden været 6 %. Samtidig har Banken, der det første Aar henlagde 1500 Kr. til Reservefond, opsamlet en Reserve af 67,000 Kr. Beløbet af Indlaan, der det første Aar udgjorde 197,308 Kr., var efter 7 Aars Forløb ved Udgangen af 1914 gaaet op til 1,197,185 Kr. og ved Udgangen af 1917 til 2,965,674 Kr. Disse Beløb viser, at Banken som lokalt Pengeinstitut har forstaaet at erhverve sig en stadig stigende Tilslutning fra Byen og dens Omegn. Den Tillid, der næres til Banken, skyldes fortrinsvis, at dygtige og solide

Mænd fra By og Omegn har Del i Ledelsen og bærer Ansvaret for Bankens Soliditet. Banken, der før havde til Huse i Boghandler K. V. Nielsens Ejendom i Østergade, flyttede i 1917 til sin egen Ejendom i Jerbanegade.

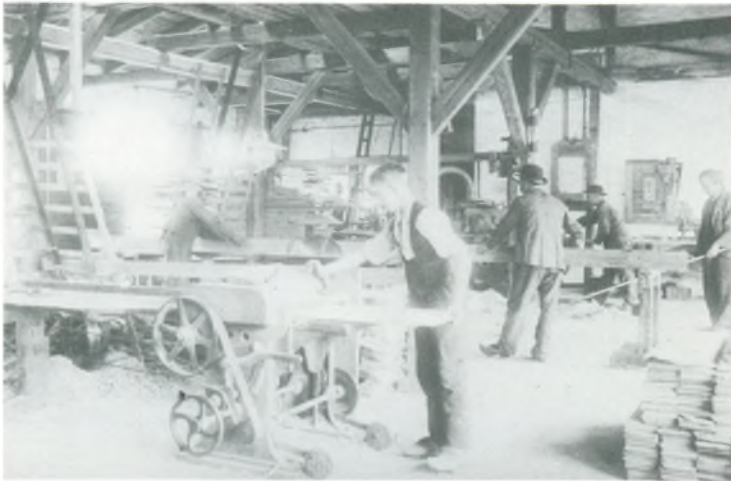
Bankens Direktion bestaar af S. Brink, som Formand, Købmand P. Holten Lange, som Næstformand, og fhv. Købmand P. Larsen, alle af Frederikssund. Bankraadet

Frederikssund og Omegns Bank

bestaar af Direktør Fr. L. Sieck, Formand, Direktør Chr. Andersen, Tømrermester G. Christensen, Købmand N. C. Christensen, Ekviperingshandler H. P. Hansen, Postekspedient K. Knudsen, Sagfører Rich. Knudsen, Handelsgartner V. Lange og Landstingsmand Axel B. Lange alle af Frederikssund, Gaardejer Amdraadsmedlem L. Petersen, Skuldelev, Næstformand, Muremester N. Frandsen, Jægerspris, Partikulier L. Mathisen, Stenløse, Forpagter C. Møller, Christiansminde, Jægerspris og fhv. Gaardejer N. P. Paulsen, Søsum. Den adm. Direktør er S. Brink, som er født 1881 i Askov og har faaet sin Uddannelse i Landmandsbankens Kolding Afdeling og i Industribanken paa Nykøbing F. Brink blev ansat som Bogholder i Banken, da denne blev startet 1907 og var her til 1914, hvorefter han kom til Ny-

købing, hvor han var til 1916, da han blev Direktør for Banken for Frederikssund og Omegn. P. Larsen, forh. Købmand, Bankdirektør, indtraadte i Direktionen ved Bankens Start og har siddet der siden. Larsen er født 1842 i Merlørs og er Formand for Vaabenbrødrene, ligesom han, der er Veteran fra 1864, er dekoreret med

Interiør fra Frederikssund Savværk

Krigsmedaljen. — Banken, der har Filialer i Stenløse, Ølstykke og Skibby, har gennem sin store Virksomhed, og gennem det Savn, den afhjælp, heri fuldtud bevist sin Eksistensberettigelse.

Bag Bankbygningen ligger Savværket; dette drives af Laurits Christensen, som etablerede sig i Frederikssund 1912, idet han overtog det af Fabrikant Mærch i Horsens ledede Savværk i Forpagtning. 1914 brændte Savværket ned til Grunden. I de nyopbyggede Bygning-

ger, blev der nu indsat moderne og tidssvarende Maskiner. Savværket drives ved Dampkraft, og der fremstilles væsentlig Trælastarbejde, Drejearbejde, Stakitter og Pakkasser.

Ved Siden af Banken ligger Frederikssund og Omegns Sparekasse, denne blev stiftet paa et forberedende

Sparekassen for Frederikssund og Omegn

Møde den 31. Dec. 1868 og paabegyndte sin Virksomhed 16. Januar 1869. Stifterne var Justitsraad, Prokurator Gluud, Apotheker Becker, Købmand Idel, Smedemester H. P. Mortensen, Brændevinsbrænder Ole Nielsen, Brygger J. Sørensen og som Repræsentant for Landboerne Gaardejer Mads Petersen af Udesundby.

I de første Aar havde Sparekassen Kontor paa Raadhuset og havde kun aabent en Gang om Ugen.

1871 forlod Gluud Byen, og dennes Forretning blev overtaget af Sagfører A. C. Hansen, som tillige blev

Gluuds Afløser som Kasserer og Bogholder i Sparekassen. Hansen foranledigede Sparekassen flyttet til sin nuværende Ejendom; i denne, der da ejedes af Hansen, blev der i Stueetagen indrettet Kontorer, som overlodes Sparekassen uden Vederlag de første Aar, ligesom Sag-

Sparekassens Direktion

fører Hansen heller ikke oppebar nogen Løn for sit Arbejde som Kasserer og Bogholder. Sparekassen gik nu godt fremad, og efterhaanden som den udvidede sig blev Aabningstiden forandret fra 1 til 2 Dage om Ugen, senere til 4, og nu har Sparekassen aabent hver Dag. Da nogle af Bestyrelsesmedlemmerne trak sig tilbage i 1894, og andre var døde, rettedes der en Henvendelse til Proprietær Ludvigsen, Skibby, Sognefoged N. Jacobsen, Ordrup, Branddirektør I. P. Hansen, Søsum, Sognefoged

*Wilb. Petersen,
Blikkensl.m., Byraadsmedlem*

*A. C. Hansen,
Sagfører, R.*

*O. N. Nøkkentsved,
Overretssagfører*

P. Hansen, Spenstrup, og Amsraadsmedlem, Møllejer Petersen, Strøllille, om at indtræde i Bestyrelsen. Omkring 1915 blev Axel B. Lange, Købmand Chr. Christiansen og Tømrermester H. P. Andersen valgt ind i Bestyrelsen som Repræsentanter for Handel og Haandværk, særlig med Henblik paa Bankvirksomheden. Sparekassen har nemlig gennem de mange Aar, den har virket, afhjulpet Savnet af en Bank, indtil de stedlige Forhold blev saaledes, at der kunde oprettes en Bank i Byen; Sparekassen havde saaledes Foliokonto, diskonterede Veksler og drev i det hele taget megen Bankvirksomhed.

Efter at Sagfører A. C. Hansen havde trukket sig tilbage som Kasserer og Bogholder, blev denne Stilling overtaget af P. Mathisen, men da denne 1911 blev Kæmner, deltes disse to Poster, og som Kasserer ansattes A. C. Petersen og som Bogholder Frøken Hastrup. Efter nogle Aars Forløb udtraadte Købmand Lange af Bestyrelsen, og i Stedet indvalgtes Kæmner, Branddirektør P. Mathisen og A. C. Petersen.

Ved at kaste et Blik paa Indlaanskapitalen og Re-

*P. Mathisen,
Kæmner. Bankdirektør*

*Vald. Bentzon,
Manufakturhandler*

*P. A. Larsen,
Hotelejer*

servefonden gennem de 50 Aar, Sparekassen har virket, ser man bedst, hvor stor Tilliden til den har været. I det første Aar var Indlaanskapitalen 13,864 Kr., og der henlagdes et Reservefond paa — 140 Kr. 1879 var Indlaanskapitalen steget til 340,161 Kr. og Reservefonden til 20,189 Kr., 1889 til henholdsvis 685,980 Kr. og 46,170 Kr., 1899 til 938,750 Kr. og 49,068 Kr., 1909 til 1,462,806 Kr. og 76,303 Kr. og i 1917 var Indlaanskapitalen paa 3,213,155 Kr. og Reservefonden paa 138,614 Kr.

Sparekassens Formænd gennem Aarene har været følgende: Købmand Idel, Gaardejer Mads Petersen, Udesundby, Branddirektør I. P. Hansen, Søsum. Den nuværende Formand er Købmand Christiansen; Sparekassens nuværende Bestyrelse bestaar af, foruden Chr. Christiansen, Sagfører A. C. Hansen, R., Tømrermester H. P. Andersen, Kæmner, Branddirektør P. Mathisen, Kasserer A. C. Petersen, alle af Frederikssund, Forligsmand L. Pedersen, R. og Dbm., Skjævinge, Sognefoged H. P. Mathiesen, Stenløse, Gaardejer A. Paulsen, Græse, Gaardejer Chr. Henriksen, Onsved, Gaardejer N. P. Mortensen,

*Emanuel Nielsen,
Sten- & Billedbugger*

*Th. Pedersen,
Sadelmagermester*

*Vald. Jacobsen,
Slagtermester*

Tørslev og Sognefoged P. Jacobsen, Neder Draaby. -- Den Mand, som særlig har arbejdet for Sparekassen og som i det hele taget har gjort et overordentlig stort Arbejde for Byens Udvikling, Fremgang og Trivsel, er Sagfører A. C. Hansen. Hansen er født den 21. Januar 1843 og kom i 1871 til Frederikssund, hvor han overtog Forretningen efter Justitsraad Gluud. Der er i den forløbne Aarrække lagt stort Beslag paa Sagførerens gode Forstand og ualmindelige Arbejdskraft. Man har saavel i Byen som i dens Opland lagt vægtige Byrder paa hans Skuldre, og han har ved mange Lejligheder maattet trække det store Læs. Straks efter Sagfører Hansens Ankomst til Byen, blev der lagt Beslag paa ham; han blev saaledes, som allerede omtalt, straks Kasserer og Bogholder i Sparekassen, og det er ham, som har ført Sparekassen frem til det, den er nu; senere valgtes han ind i Byraadet, og da Bropassagen blev frigivet 1888, var det Hansen, som absolut gjorde det største Arbejde og fik Sagen ført igennem til stor Gavn saavel for Frederikssunds Borgere som for Beboerne i Horns Herred.

*Emil Hansen,
Købmand*

*Chr. Ingholt,
Hotelejer*

*Kristian Hatt,
Skolebestyrer*

I 1889 fik han grundlagt Realskolen og har været dens Formand lige til 1918; ogsaa den kan takke Hansen for, at den er blevet til det, den er: en af Landets største private Provinsrealskoler. Tillige maa nævnes hans omfattende Arbejde for den midtsjællandske Jernbane, hvor det vel for største Delen maa tilskrives ham Æren for, at denne er naaet saa langt frem, at i alt Fald Pælene er stukket i Jorden, saa Banens Retning derved er fastslaaet; ligeledes har Hansen været den ledende Mand ved Arresøens Udtørring. Desuden har han været Medstifter af Østifternes Hypothekforening, hvis Direktør han endnu er, og sidder desuden i Bankraadet for Landhypothekforeningen. Paa sin 70 Aars Fødselsdag tildeltes Sagføreren Ridderkorset, og at det var vel fortjent, derom var alle enige. I Oktober 1918 forlod Hansen Byen for at bosætte sig i København.

Her kunde med det samme være Lejlighed til at nævne en anden anset Jurist, som ogsaa har ofret sig og virket for Byen, nemlig Overretssagfører Nøkkentved. Denne er født den 3. Februar 1857, blev Student fra

det Westenske Institut 1874 og cand. jur. 1880. I 1883 kom han til Frederikssund og fik i September samme Aar Bestalling som Overretssagfører. Det varede ikke længe inden Nøkkentved henledte sine Medborgeres Opmærksomhed paa sig ved sin Grundighed baade i Tale og i Skrift, og allerede 1889 valgtes han til Formand

Blikkenslagermester Petersens Ejendom

for Frederikssunds borgerlige Fugleskydnings-selskab. Hvad der særlig præger Nøkkentved er hans Fordragelighed mod anderledes tænkende, den Grundighed, hvormed han stedse sætter sig ind i de Op-gaver, der stilles ham, og den Elskværdighed

og fint dannede Optræden, han stedse lægger for Dagen. I 1893 valgtes han til Formand for Borger- og Haandværkerforeningen og beklædte dette Tillidshverv til alles Tilfredshed til 1901; fra 1909—10 var han igen Formand for Foreningen. Af andre Tillidshverv, der er blevet til-delte Nøkkentved, han nævnes: kommunal Revisor, For-mand for Strømbadeanstalten, Formand i Ligningskom-missionen, Regnskabsfører for Begravesesselskabet og Medlem af Byraadet.

Udstillingen, som afholdtes i Frederikssund 1900, var egentlig Nøkkentveds Værk, ligesom Banken først blev til Virkelighed, efter at Overretssagføreren traadte til.

Af nu afdøde Mænd, som har virket for Byen, kan nævnes, uden at vi gør Fordring paa Fuldstændighed: Købmand Rudolph Tüchsen, Ritmester Flindt, Agent

Lindhart, Landstingsmand P. Petersen, Barber Alphonzo Torp, Borgmester Brix og Kammerraad K. Hansen. Efter denne lille Afbrydelse forsætter vi nu vor Vandring ned ad Gaden.

Ved Siden af Sparekassen ligger Blikkenslagermester Petersens Ejendom, hvori Skotøjs- og Træskohandler Aagesen og Petersen har deres Forretninger. Petersen, hvis Personalia er omtalt under Byens Styrelse, grundlagde sin Forretning i sin nuværende Ejendom 1894. Forretningen, der har et gammelt og solidt Præg, beskæftiger under normale Forhold 5 Blikkenslagere og 4 Elektrikere. — Her ligger ogsaa Dyrlæge Mortensens Ejendom, et af de faa Huse fra det gamle Udesundby, som er blevet bevaret.

Vett & Wessels Udsalg

Paa den modsatte Side af Gaden lige overfor Banken har Vett & Wessel sit Udsalg; Indehaveren er Vald. Bentzon, der er født 1882 i Æbeltoft og uddannet ved

Handelen hos Peter Bentzon i Odder. 1913 overtog han Vett og Wessels Udsalg her i Byen og har siden arbejdet Forretningen godt.

Lidt længere nede i Gaden og paa samme Side ligger L. H. Hansens gamle Købmandsgaard. Forretningen stammer fra omkring 1868, da den store Brand overgik

L. H. Hansens Ejendom og Forretning

Frederikssund. Den kom i Slægtens Eje, gennem den nuværende Indehavers Bedstefader H. Larsen, idet han grundlagde Forretningen i Jernbanegade; 1887 blev den overtaget af

dennes Søn, L. H. Hansen, og efter dennes Død drev Enken Forretningen videre med Svogerens Hjælp. 1914 indtraadte Sønnen, H. Hansen, der er født her i Byen 1893 og uddannet i Faderens Forretning, som Leder af Firmaet. Der forhandles Korn, Foderstoffer, Colonial, Kul, Kokes etc., og Forretningen beskæftiger 10 Personer.

Skraas over for L. H. Hansens Forretning munder Kirkegade ud i Jernbanegade. Et lille Stykke oppe i Kirkegade ligger Købmand Chr. Christiansens bekendte Forretning. Denne blev grundlagt af Faderen, Rasmus Christiansen, i Aaret 1876 i Jernbanegade og flyttedes 1878 til Kirkegade. Forretningen var ikke iøjnefaldende, og Rasmus Christiansens var som alle Datidens holdt paa det Jævne; Christiansen var imidlertid en dygtig og

energisk Mand, og han forstod at vinde sine Kunders Tillid baade fra By og Land. Det varede da heller ikke længe, før Forretningen maatte udvides. Indtil først i 80erne var Forretningen meget lille, men ved at begynde med Foderstofhandelen voksede den fra Aar til Aar. De smaa Lokaler blev for trange, og i 1892 fandt da en større Udvidelse

af disse Sted. I 1895 begynde Rasmus Christiansen derefter en særlig Trælastforretning, og 1896 startede han sammen med 2 andre Frederikssund Borgere Foreta-

L. H. Hansens Købmandsgaard

gendet „Frederikssund Dampmølle“, som har til Huse i den Ejendom, hvor Foderstof- og Trælasthandelen findes. Forretningen var i god og stadig Fremvækst, da Rasmus Christiansen i 1903 afstod denne med Korn- og Foderstofafdelingen til sin Søn, Christian Christiansen; denne, hvis Personalia er omtalt under Byens Styrelse, viste hurtigt sin Dygtighed ved at drage en større Kundekreds til Forretningen, og i 1904 lod han de gamle Lokaler fuldstændig ombygge.

Rasmus Christiansen beholdt efter Overdragelsen af Korn- og Foderstofforretningen selv Trælast- og Tømmerhandelen og tog ligeledes stadig Del i Ledelsen af Dampmøllen, indtil han i Oktober 1915 afgik ved Døden.

Chr. Christiansens Ejendom og Forretning

Chr. Christiansens Købmandsgaard

Lige paa Hjørnet af Jernbanegade og Kirkegade ligger Manufakturhuset, Messens Udsalg, som drives af Manufakturhandler Vilhelm Christensen, der er født i Hjørring 1871 og oplært ved Handelen hos Sophus Lemming i Hjørring samt i Aarhus, Odense og København.

Manufakturhuset, Messens Udsalg

Christensen etablerede sig først i København 1898 og flyttede derfra til Frederikssund 1904, hvor han startede sin nuværende Forretning under Navnet „Manufakturhuset“. I 1913 kom han i Forbindelse med „Messen“ i København og fører nu ogsaa denne Forretnings Navn og en Del af dens Varer.

Ejendommen ejes af Hotelejer P. A. Larsen, som selv i Resten af Bygningen driver Hotellet „Frederikssund“. Her laa i ældre Tid den gamle Rejsestald. Larsen, der

er født i Ishøj 1865, overtog i 1911 Hotellet efter H. A. C. Petersen, som nu sidder i Direktionen for Sparekassen og tillige er Kasserer. I 1904 lod Petersen den nye Del af Bygningen opføre.

Hotellet, der har 10 Gæsteværelser, har en hyggelig, lille Sal, hvor de fleste Familiefester som Regel afhol-

Hotel Frederikssund

des; desuden er der Staldrum til ca. 70 Heste og Bilgarage. Larsen er Formand for Frederikssund og Omegns Hesteforsikring og Næstformand i Beværterforeningen. — I samme Ejendom har Sivert Østergaard sin Herreekviperingsforretning.

Længere nede i Gaden kommer vi forbi Cykleforretningen „Falken“, Fotograf Hansens Atelier og Sten- og Billedhugger Emanuel Nielsens Forretning. Denne er grundlagt 1881 af Emanuel Nielsens Farbroder, I. N.

Nielsen, 1887 afstod denne Forretningen til sin Broder, som i 1912 overlod den til sin Søn, den nuværende Indehaver Emanuel Nielsen. Nielsen er født 1890 i København og har faaet sin Uddannelse som Sten- og Billehugger hos Faderen.

Fotograf Johannes Hansen er Mesteren for de fleste af Billederne i denne Bog, og disse fortræffelige Fo-

Den Private Realskole

tografier, som er udført med en enestaaende Omhu og Dygtighed, viser Fotograf Hansen ikke alene som en samvittighedsfuld Arbejder i sit Fag, men som Kunstneren, og da Hansen agter at forlade Frederikssund er det tvivlsomt, om Byen vil faa en lige saa dygtig Fotograf til at remplacere ham.

Paa højre Side af Gaden lige overfor Manufakturhuset er Bager og Conditor Olsens Ejendom beliggende; her er Bager Olsens Udsalg og Firmaet L. Hansens Ekviperingsforretning.

Forretningen blev grundlagt 1878 af L. Hansen, der oparbejdede den ganske betydelig; den omfatter Herrekvipering og Skrædderi og beskæftiger under normale Forhold 16—18 Mennesker. 1905 blev Forretningen overtaget af Brødrene H. P. Hansen og Holger Hansen. H. P. Hansen er født 1867 i Odense og har særlig faaet sin

Th. Pedersens Sadelmagerforretning

Uddannelse i Tyskland i Tilskæring og Skrædderi, han er Medlem af Bankraadet. Holger Hansen er født 1878 i Frederikssund og uddannet ved Handelen herhjemme og i Dresden.

Følger vi nu Gaden nedad paa højre Side, kommer vi forbi Nielsens Materialhandel, Skomagermester Jens Hansen og Urmager og Guldsmed Karl Hansen; denne etablerede sig i Frederikssund 1898 og købte i 1905 Ejendommen, hvori Butikken ligger. Hansen er født 1869 i Nyhuse ved Hillerød og har faaet sin Uddannelse som Urmager og Guldsmed i Hillerød samt i Udlandet.

Derefter kommer Svineslagteriets Udsalg og Købmand J. P. Hansens Forretning. Hansen er født i Svendborg 1871 og oplært ved Handelen sammesteds. Fra 1906—1916 havde han Forretning i Borup og flyttede herfra til Frederikssund, hvor han købte W. Godskesens Forretning.

Her ved Siden af ligger Filialer af den sjællandske Bondestands Sparekasse og Sparekassen for Frederiks-

borg Amt. Et Par Steder derfra ligger Cyclesmed Jensens og Sadelmager Th. Pedersens Ejendom, hvori de begge har deres Forretninger. Pedersen, der nedsatte sig i Frederikssund 1914, er født 1882 i Kværkeby og udlært som Sadelmager i Hillerød.

Vi passerer nu forskellige Forretninger som „Kaffe-

Valdemar Jacobsens Forretning

huset“, hvis Indehaver er P. Madsen, L. Lauritsens Paa-lægsforretning, Olsens Cigarforretning og flere andre og kommer ned til Vejen, der fører fra Jernbanegade over Bløden ud til Kalvøen. Omtrent paa Hjørnet heraf har Slagtermester Valdemar Jacobsen sin Forretning; denne, der er en ret stor Forretning, blev etableret i Kirkegade i Frederikssund 1912 og flyttedes Aaret efter til Jernbanegade. Jacobsen er født 1888 i København og er udlært som Slagter hos Slagterm. Andersen i København.

Paa den modsatte Side af Gaden, paa Hjørnet af Jernbanegade og Gasværksvej, ligger Werdelins Gaard og tæt herved Detailhandler Bentzons mange „Elmelyer“, i det, der vender ud til Gaden, har Emil Hansen sin Forretning. Emil Hansen, der er født 1881 i Ellede

Emil Hansens Ejendom og Forretning

ved Kallundborg, har selv oparbejdet sin Forretning; idet han grundlagde den 1913 efter at have været ansat hos Christiansen i 7 Aar. Forretningen omfatter alt henhørende under Galanteri, Legetøj, Glas og Porcelæn.

Forbi disse Ejendomme løber Udesundby Aa og heroptil støder Jernbanehotellets Have. Hotellet ejes af Chr. Ingholt, som er født 1878 i Lyngø og uddannet ved Hotelfaget i Udlandet og har bl. a. været ansat paa

Hotel d'Angleterre i København i 20 Aar. Den 1. Maj 1918 overtog Ingholt Hotellet og har i den forløbne Sommer oppudset og udbedret det ganske betydelig. Særlig om Sommeren er der stort Besøg paa Hotellet, idet de fleste Cyclister her indtager deres medbragte Prokøst i den dejlige, skyggefulde Have. Hotellet har foruden 6 Gæsteværelser en nydelig lille Teatersal.

Jernbanehotellet

Efter Hotellets Navn at dømme er vi nu ikke ret langt fra Jernbanen, og skraar vi tværs over Gaden, staar vi da ogsaa foran Stationen; denne blev opført 1879, da Banen kom hertil. Den tidligere Stationsforstander var Høgermann, som endnu bor her i Byen, og som i 1917 afløstes af Georg Wilhelm Staun.

Staun er født den 8. August 1855 i Ringsted og blev 1875 ansat ved Statsbanerne. 1878 blev han Assistent paa Københavns Hovedbanegaard og i 1897 Stationsforstander i Herløv; 1901 flyttedes han til Viksø og 1902

til Ballerup, hvor han tillige fra 1908 var konst. som Postmester; i 1917 udnævntes Staun til Stationsforstander i Frederikssund. Staun havde saaledes, hvad der er ret sjældent, avanceret som Stationsforstander fra en af de mindre Stationer til den største paa samme Banelinie. Personalet paa Stationen bestaar af 3 Assisterter,

3 Elever, 2 Overportører, 7 Portører foruden en Del løse Arbejdere.

Conditør Pedersens Ejendom og Forretning

Lige over for Stationen ligger den store, smukke Bygning „Carlsborg“. Her har Conditør William Pedersen sin Forretning.

Pedersen, der er født 1881 her i Byen, har faaet sin Uddannelse hos Conditør Agerlin i København. I 1908 etablerede han sig her i Byen.

Vi fortsætter nu fra Banen ned ad Roskildevej og kommer her forbi Restaurationen „Sommerlyst“ og Ejendomshandler Hartmann Petersens Ejendom, hvori hans Svigersøn, Chs. Høy, har sin Købmandsforretning. Forretningen blev grundlagt af Høy 1916 og er blevet godt oparbejdet. Chs. Høy er født 1891 i Kolding og oplært ved Handelen i Vamdrup.

Paa Roskildevejen ligger ogsaa L. P. Larsens Vogn- og Fjederfabrik og Frederikssund Andels Svineslagteri. L. P. Larsen, der er født 1866 i Søsøm og oplært

som Smed i København, nedsatte sig selvstændigt i Søsum 1895 og flyttede derfra til Frederikssund 1898, hvor han byggede sin Ejendom paa Roskildevvej Nr. 19, en net, hvid Bygning, som rummer Lagerlokaler, Kontor og Beboelse. Specialiteten er Fabrikation af Vogne og Fjedre til Vogne, og Afsætningsmarkedet er hele Landet.

Larsen er Formand for Menighedssygeplejen, Formand for Smedemesterforeningen for Frederikssund og Omegn til 1917, i Bestyrelsen for Alderdomsasylet og Medlem af

Chr. Høys Forretning

Landsudvalget for Samarbejde mellem Smede- og Karetmagerforeningen i Danmark.

Frederikssund Andels Svineslagteri er startet 1893 paa Initiativ af Horns Herreds Landboforenings daværende Formand og Bestyrelse samt enkelte af Byens Borgere. Slagteriets Drift begyndte den 1. December 1894, og Eksporten aabnedes et Par Aar efter. — Siden dets Start har der kun været to Formænd; den første var Gaardejer N. Erlandsen, Over Draaby, som var Formand i 21 Aar, og det var egentlig først, da han tog fat, at der kom Fart i Foretagendet. Slagteriet blev senere udvidet, og i 1910 blev det atter underkastet en gennemgribende Forandring og Udvidelse, saaledes at det nu ikke alene er et af Landets største, men tillige

det bedst indrettede Slagteri i Skandinavien og er som saadan brugt som Mønsterslagteri for Andelsslakterierne i London. Der er indrettet særlige Afdelinger for Pølsefabrikationen, Konservesfabrikationen og en kæmpemæssig Ægpræserveringsanstalt, den største i Landet, saaledes er der under Bygningskomplekset og Gaarden indrettet store Kældere, hvor der kan præserves for 1 Mill.

L. P. Larsens Vogn- & Fjederfabrik

Kroner Æg paa een Gang og rummes 10,000 Sider Flæsk. Det hele er saa udmærket indrettet og saa moderne og hygiejnisk, at man ikke mærker den ringeste Stank af den Slags, som ellers andre Steder følger med et Slagteris Drift.

De Mænd, der fra Amerika og England paa Svineslagteriproduktionensomraade har aflagt Besøg paa Slagteriet, har da ogsaa udtalt sig med den største Anerkendelse om den udmærkede Institution. Desuden har Slagteriet den mest ideelle Beliggenhed, man kan

*H.P. Andersen,
Tømrm., Byrådsmedlem*

*H. Rosenstand,
Sognepræst*

*Georg W. Staun,
Stationsforstander*

tænke sig, idet det ligger klods op ad Banelinien med Spor op til Slagteriet og lige ved Roskilde Landevej; og det omspænder et Areal paa ikke mindre end 40,000 Kvadrat Alen. Under normale Forhold beskæftiger Slagteriet over 100 Arbejdere og Funktionærer. Der findes de nyeste Maskiner med overhedet Damp, og disse fremstiller tillige Slagteriets eget Elektricitetsforbrug. Omsætningen var det første Aar 800,000 Kroner, og der blev leveret 13,000 Svin fra Andelshaverne. I 1917 slagtedes 75,000 Svin foruden Kreaturer, og Omsætningen var 14 Mill. Kr., der fordeltes med 10 Mill. paa selve Slagteriet, 2 Mill. paa Kreatur, Konserverings- og Pøsefabrikationen samt 2 Mill. paa Ægeksporpen. Slagteriet har nu 3500 Andelshavere og omfatter det meste af Nordsjælland og har Udsalgsbutikker i Frederikssund, Frederiksværk, Helsingø, Fredensborg og desuden forhandles Slagteriets Produkter fra ca. 50 andre Forretninger i Nordsjælland.

Fr. L. Sieck har været ansat som Direktør lige siden Svineslagteriets Start og har været en uvurderlig Mand

for dettes enestaaende Udvikling. Direktør Sieck er født 1864 i Aarhus og har faaet sin Uddannelse i Aarhus, idet han som ungt Menneske kom hos den bekendte Hans Broge i dennes Virksomhed, Hans Broge & Co., senere udvidede han sin Uddannelse ved et Ophold i England. Af alle de mange Tillidshverv, Direktøren sidder inde med, kan nævnes: Medlem af Forsøgsraadet

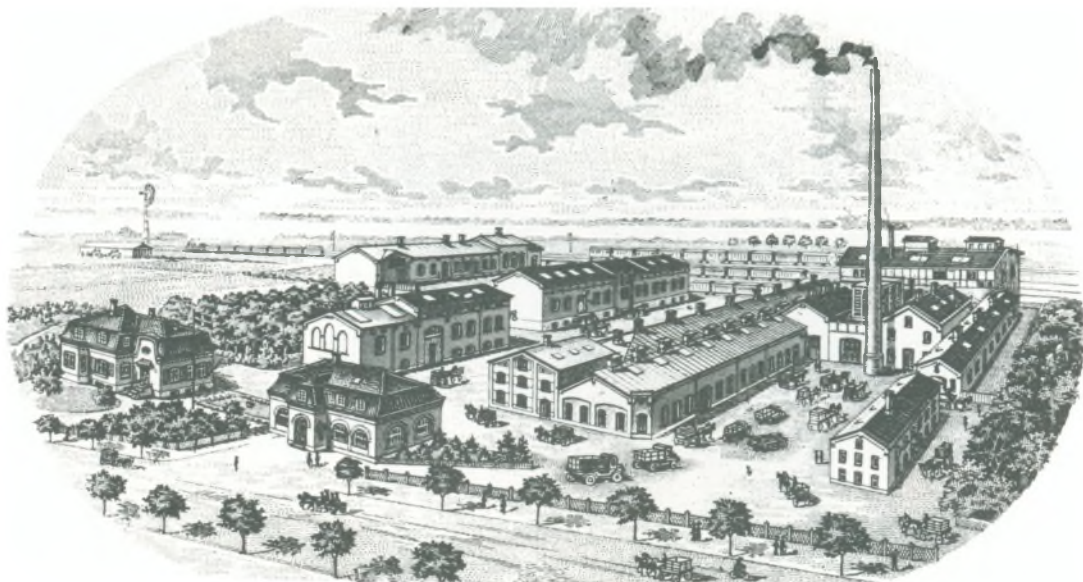
Frederikssund Andels-Svineslagteri

for Sjælland, Tilsynsførende med Amtets Svineavlscentre, Medlem af Flæskeeksportudvalget, Medlem af Direktørudvalget af samtlige Svineslagterier, som har med Eksport at

gøre. Desuden har Direktøren taget meget livlig Del i Byens offentlige Liv; han var saaledes i mange Aar et meget skattet Medlem af Byraadet, Medstifter af Banken, Formand for Bankraadet m. m. Gennem sine Rejser til Udlandet, hvor Direktøren har repræsenteret et af Danmarks Hovederhverv, har han gavnet Landet i meget høj Grad.

Hvad Slagteriet betyder for Frederikssund, forstaar man bedst, naar man hører, at der under normal Drift udbetales over 200,000 Kroner om Ugen fra Slagteriet, som desuden ved de øvrige Bivirksomheder giver Arbejde og Penge til en Mængde Mennesker.

En anden stor Virksomhed er Hans L. Larsens Maskinfabrik og Jernstøberi, der er beliggende i Kirkegade paa hver sin Side af Bakkegade. Maskinfabrikken blev

FREDERIKSSUND ANDELS SVINESLAGTERI

anlagt i Snodstrup 1846, idet den 22-aarige Lars Andersen begyndte at bygge Vandsnegle og Landbrugsmaskiner. I 1847 blev der anlagt et Jernstøberi, og i 1857 flyttedes Virksomheden til Store Rørbæk, hvor Lars Andersens Søn, H. P. Larsen, fødtes samme Aar. I 1878

Kortege med Svin til Slagteriet

overtog H. P. Larsen sin Faders Forretning, flyttede denne i 1884 til Frederikssund og oparbejdede den ret betydelig. I 1907 overdrog han Maskinfabrikken til sin den Gang 23-aarige Søn, Hans L. Larsen, medens han selv fortsatte Jernstøberiet. Grundlæggeren af hele Virksomheden, gamle Lars Andersen, afgik ved Døden Aar 1900. Det er under Hans L. Larsen, at Maskinfabrikken har taget sit store Opsving og er blevet landskendt.

Hans L. Larsen er født i 1883. Han lærte først i

*E. A. Christiansen,
Driftsbestyrer*

*Fr. L. Sieck,
Slagteridirektør*

*I. K. A. Fleischer,
Købmand*

Faderens Værksted, fik Konstruktøreksamen fra det tekniske Selskabs Skole i København og rejste derefter nogle Aar i Udlandet for sin videre Uddannelse og var saaledes i 2 Aar Konstruktør paa forskellige Fabrikker i Amerika. Han kom hjem i 1904 og overtog i 1907 Faderens Fabrik, der dengang beskæftigede 25 Mennesker. Nu beskæftiger Fabrikken over 100 Mennesker, det betegner bedst Fremgangen paa godt 10 Aar.

Fabrikkens Specialiteter er Pumpevindmotorer, selvrensende Tærskværker, samt automatisk selvbindende Halmpressere, hvorpaa Fabrikken har forskellige Patenter. Foruden dette fremstilles Hakkelsesmaskiner, Kaste- og Rensemaskiner, ligesom Fabrikken leverer en Mængde raat Støbegods til Smede, Maskinforhandlere og Fabrikker. Blandt Specialiteterne maa nævnes: Pumpevandmotoren „Dandy“, som har vundet sig en sikker Position herhjemme, efter at Fabrikant Larsen havde ombygget den, saaledes at den passer til vort barske Klima, og den patenterede, automatisk bindende Halmpresser, som var den første, som blev fabrikeret herhjemme, spe-

cielt til mindre Tærskværker. Fabrikationen begyndte 1912, og der leveres nu over 10 Pressere om Ugen. I 1915—16 er Fabrikken bleven fuldstændig ombygget og moderniseret, samt forsynet med ny Arbejdsmaskiner, der drives enten gruppevis eller enkeltvis ved Elektromotorer, hvortil Elektriciteten fremstilles af eget Elektricitetsværk. Der er saaledes installeret Elektromotorer til ca. 100 H.-K. Det er en betydelig Bedrift, der her i Aarenes Løb er opstaaet i Frederikssund.

Bag Jernstøberiet ligger Byens kommunale Værker: Gasværket, Vandværket og Elektricitetsværket.

Gasværket blev bygget i 1893 af Ingeniør Irminger ved Københavns Gasværker. Den første Gas blev udsendt i Ledningsnettet den 1. November 1893. Værket var dengang efter det daværende Forbrug anlagt ret stort; men i Tidens Løb, eftersom Byen har udviklet sig og efter gentagne Udvidelser af Ledningsnettet, var Gasværket efterhaanden blevet for lille og kunde ikke med de gamle Risteovne klare Forsyningen. I de senere Aar har store Udvidelser og delvise Ombygninger derfor været nødvendige, saaledes blev Værket forsynet med en ny Gasbeholder, der rummer 850 km³, saaledes at Værket har et samlet Beholderrumfang paa ca. 1100 km³, hviket omtrent svarer til et Døgns Produktion i Efteraarstiden. Senere blev de gamle Risteovne nedrevne, og i Stedet byggedes der 3 Stykker 6 Retorts-Halvgeneratorovne, og med det samme forøgedes Retorternes Længde; denne Ovntype, der nu for det meste anvendes paa de fleste Gasværker, har en betydeligere Økonomi end den gamle Risteovnstype. Værket forsyndes 1913 med en Retortlademaskine, den traadte i Stedet for de gamle Haandladeskuffer, der dels var besvær-

lige at arbejde med og dels havde stort Gastab; disse Ulemper er helt overvundne med den nye Maskine. I 1914 blev Gasværket yderligere forsynet med et moderne Apparatanlæg bestaaende af en elektrisk dreven Exhauster med tilhørende Omløbsregulator, endvidere

Gasværket

Tjæreudskiller, Ammoniakvasker, Ammoniakpumpeanlæg osv.; alle disse Apparater blev indstalleret i et nyt Maskinhus. Betydningen af disse Apparater vil bedst fremgaa af følgende Oplysninger: Gasudbyttet var før Installationen af Apparaterne 240—250 m³ Gas pr. Ton Kul, medens man, efter at Apparaterne var sat i Drift, har naaet et Gasudbytte paa 300—310 m³ pr. Ton Kul. I en Tilbygning til Maskinhuset er indrettet Badeværelse,

*Sophus A. Hansen,
Købmand*

*Vald. Hansen,
Muremester & Arkitekt*

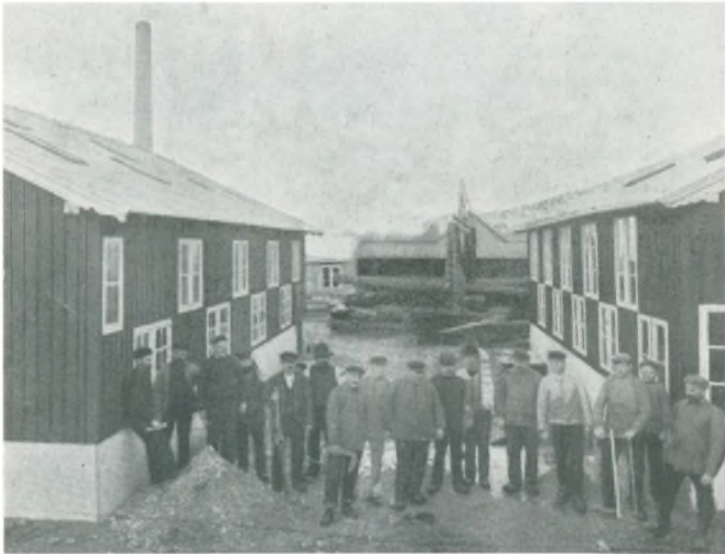
*Chr. Blicher,
Købmand*

samtidig med disse sidstnævnte Udvidelser byggedes i Forbindelse med Retorthuset en Bygning, hvori indrettedes Omklædningsværelse og Spisestue for Gasværkets Arbejdere.

Betragter man Udviklingen i de senere Aar, er det ret interessant at lade Tallene tale; man har saaledes i 1907 produceret 293,000 km³, medens man 1914 er naaet op paa en Produktion af 390,000 km³. Den største Dagproduktion i 1917 var ca. 1400 km³, mod ca. 1800 i 1914. Under normale Forhold oparbejdes der 12 à 1300 Tons Kul aarlig.

Vandværket byggedes i Aaret 1906. Som teknisk Konsulent var ansat Ingeniør Ølgaard fra Københavns Vandværker. Bygningerne opførtes af Muremester Caspersen, Frederikssund. Maskinhuset ligger paa Gasværkets Grund, medens Vandindvindingsapparatet, Iltnings- og Filtrieranlægget byggedes paa den anden Side Vejen paa en Grund som Kommunen har erhvervet i samme Øjemed. I Maskinhuset findes 2 Sæt dobbelte Pumpeapparater, der hver for sig kan yde ca. 200 Tdr. Vand pr. Time,

disse drives med Gasmotorer, der forsynes med Gas direkte fra Gasværket. Vandet faas fra 3 artesiske Boringer. I 1916 foretoges 2 nye Boringer, disse udførtes som 6" Boringer og giver udmærket Drikkevand i rigelig Mængde, samtidig nedlagdes 2 Stk. 4" Boringer, som

Baadebyggeriets Værksteder

dels gav daarligt og dels for lidt Vand. Samtidig med Boringerne blev der installeret et 15 H. K. Elektromotor-Anlæg med tilhørende Lavle og Transmission, og Værket kan nu efter Omstændighederne drives dels ved Gas og dels ved Elektricitet, hvorved en delvis Regulering af Gas- og Elektricitetsværkernes Belastning muliggøres, idet man efter Forgodtbefindende kan benytte Gas eller Elektricitet til Oppumpning af Vandet og saaledes

lade Vandværket drives af det af Værkerne, der paa det paa-gældende Tidspunkt har det mindste Forbrug. Vandtaarnet, der er ca. 15 Meter højt, ligger bag Kirken paa Byens højeste Punkt; det rummer ca. 1250 Td. Vand eller ca. 165 km³. Vandværket udpumper aarlig ca. 75,000 km³ Vand.

Elektricitetsværket blev færdig og sat i Drift den 4. Oktober 1914. Ingeniørarbejdet er forestaaet af Firmaet Degn og Johansen, København, Bygningen tegnet af Arkitekt Rønne, København, og Bygningsarbejdet udført af Tømrermester G. Christensen og Murermester A. Petersen, begge af Frederikssund.

I Maskinhallen findes 1 Stk. 3 Hestes Gasmotor og 1 Stk. 65 Hestes Dieselmotor begge med direkte koblede Jævnstrømsdynamoer og endvidere Plads til Indbygning af en tredje Maskine; foruden det her nævnte findes Tavleanlæg samt diverse Hjælpemaskiner, saasom Kølevandspumper, Kompressor og Lade- og Udtegningsmaskineri. I Bygningen findes forneden Værkernes Kontor, Akkumulatorerne, Værksted og Lager. Værket er omgivet af et smukt beplantet Anlæg, hvori findes et dekorativt Springvand, der tjener til Afkøling af Vandet paa Maskinerne. Elektriciteten har iøvrigt slaaet godt an i Frederikssund, og Værket har i de 4 Aar, det har været i Drift, haft en ualmindelig stor Tilslutning. Saaledes begyndtes der med ca. 350 Maalere i 1914, medens man nu i 1918 har ca. 600 Maalere i Brug.

Værkerne har fælles Ledelse, og den daglige Drift forestaas af Driftsbestyreren E. A. Christiansen, som er født paa Frederiksberg 1885 og uddannet som Maskinist; han sejlede en kort Tid som Maskinassistent; derefter rejste han et Par Aar som Montør for A/S Burmeister og Wain og fik i 1909 Ansættelse paa Kallundborg

*L. Hansen,
Bagermester*

*Georg Christensen,
Tømrermester*

*A. C. Petersen,
Particulier*

kommunale Gas-, Vand- og Elektricitetsværker. Christian-
sen ansattes den 1. August 1914 som Bestyrer af Fre-
derikssund kommunale Værker.

For Enden af Kirkegade ligger, som Navnet siger os,
Kirken; hvornaar denne er bygget vides ikke bestemt,
nogle mener, at den er fra omkring Valdemar den Stores
Tid, andre, at den er fra Erik Mænveds Dage; den er
bygget af flækket Kamp- og Mursten; men fik i 1744,
da Frederikssund blev henlagt under Udesundby Kirke,
en smagløs Tilbygning af gule Mursten. I Kirkens Indre
findes en smuk Prædikestol fra Frederik III.s Tid, paa
Baldakinen staar Frederik III.s Navnetræk og Aarstallet
1654; et tremastet Skib med Navnet „Frederikssund“ og
en antik Bronceylsekrone hænger i Skibet. I den nordre
Tilbygning er et Epifatium fra 1655, saa vidt vides over
en Pastor Nielsen og Hustru. I Kirken findes et lille
Orgel. Kirkeuhret, som ikke har gaaet i lange Tider, er
nu blevet sat i Stand af Driftsbestyrer Christiansen og
Assistent Hansen paa de kommunale Værker; og det
viser nu Tiden upaaklagelig.

Præsten ved Kirken er Pastor H. Rosenstand, som blev ordineret den 17. Oktober 1873, og nogle Uger efter, nemlig den 2. November, rejste han til Amerika, hvor han virkede som dansk, luthersk Præst, først i Michigan og senere i Illinois. Den 10. September 1878 rejste han tilbage fra Amerika, og den 24. November 1879 udnæv-

Sophus A. Hansen & Co's Virksomhed

tes han til personel Kapellan i Eltang ved Kolding og blev Sognepræst sammesteds den 15. Marts 1883. Den 30. August 1904 blev han kaldet til sit nuværende Embede i Frederikssund. Pastor Rosenstand har udgivet et Par Smaaskrifter „Under Egenes Ly“ og „Kirken i Hjemmet“.

Drejer vi fra Kirkegade af til højre kommer vi ned i Frederiksborggade, hvor vi paa venstre Haand har Præstegaarden og paa højre den smukke Borgerskole; tæt herop til ligger Arkitekt Hansens Cementstøberi;

Valdemar Hansen er født i Frederikssund 1888 og har faaet sin Uddannelse ved Københavns tekniske Skole og derefter i Tyskland, Schweiz og Italien.

I 1913 overtog han Faderens Forretning, der fører alle Slags Cementvarer samt Gibsvarer, derunder Skulptur; Imitation af alle Slags Natursten har Forretningen leveret til de fleste store Herregaarde i Oplandet samt

Sophus A. Hansens Ejendom med Købmand Blichers Forretning

i København og Omegn. Arkitekt Hansens Fader, Sophus A. Hansen, er født 1856 i København og er oplært ved Handelen hos H. Bruun i Hillerød. 1882 etablerede han sig i Stenløse for i 1885 at flytte til Frederikssund, hvor han begyndte en Colonial-, Korn- og Foderstofforretning i Frederiksborggade 10. Senere begyndte han paa Cementstøberiet; men han har nu lejet Fabrikken ud til sin Søn og Forretningen til Købmand Blicher. Sophus A. Hansen er Formand for Grundejerforeningen. Formand for „Dansk Cementvareindustri“, Formand for Skakforeningen m. fl.

Bagermester L. Hansens Ejendom, »Mariendal«

Købmand Blicher, som overtog Sophus A. Hansens Forretning i 1916, er født 1889 i Sovind ved Horsens og uddannet ved Handelen sammesteds samt senere i Aarhus.

Ved Siden af Hansens Ejendom ligger Teknisk Skole og Alderdomsasylet; naar vi har passeret dette sidste, kommer vi til Mølleer og Bagermester L. Hansens Ejendom med Forretning. Bagermester L. Hansen er født 1880 her i Byen og oplært som Møller og Bager paa Mariendals Mølle i Frederikssund 1904 og maatte saaledes søge Myndighedsbevilling, idet han overtog Mariendals Mølle efter sin Fader, J. Hansen, som havde bygget Møllen 1888 og udvidet den flere Gange; for et Aars Tid siden lod L. Hansen atter Møllen udvide, og der indlagdes en 30 H. K. Sugegasmotor. Bageriet, der ligeledes er af gammel Oprindelse, er ogsaa udvidet og moderniseret og har de sædvanlige Maskiner af moderne Art; under normale Forhold beskæftiges her 12 Mand. Hansen er Medlem af forskellige Foreningers Besty-

Mariendals Mølle

relser samt af Menighedsraadet. — Paa den modsatte Side af Gaden ligger Købmand Fleischers Ejendom med Forretning.

I. K. A. Fleischer er født her i Byen 1862 og uddannet ved Handelen hos Købmand Weggers i Kor-

I. K. A. Fleischers Ejendom og Forretning

sør. I 1898 nedsatte han sig i Frederikssund i Frederiksborggade Nr. 17, hvilken Ejendom han i 1907 købte. Forretningen omfatter Kolonial, Korn og Foderstoffer. Fleischer er tillige Medlem af Ligningskommissionen og sidder i Bestyrelsen for Frederikssund Fugleskydnings-selskab og en Del andre Foreninger.

Langs højre Side af Fleischers Ejendom fører en Sti ned forbi Posthuset ud til Landevejen. Posthuset, der ligger paa Hjørnet af denne Sti og Landevej, er opført

1895 og er en smuk, rød Bygning, hvori der foruden Ekspeditionskontorer ogsaa er Bolig for Postmesteren. Denne, hvis Navn er Wenge, er født den 25. August 1849 og blev i 1864 anbragt som Elev paa Bogense Postkontor og forflyttedes 1866 til Nykøbing Falsters Postkontor, hvor han dels var Assistent og dels Fuldmægtig. 1870 aftjente han sin Værnepligt og udnævntes til Løjtnant af Fodfolket. Derefter begyndte han sin Virksomhed som Postfuldmægtig i Kallundborg, hvorfra han forflyttedes til Københavns Pakkepostkontor og udnævntes til Postekspedient. I 1889 udnævntes han til Postkontrolør i København for i 1893 at blive udnævnt til Postmester i Frederikssund.

Følger vi Landevejen, kommer vi forbi en Mængde smukke Villaer og kommer til sidst ud paa Færgevejen med Sygehuset paa vor højre Haand.

Foruden Amtssygehuset ligger her ogsaa Epidemihuset, opført noget senere end Sygehuset.

Omkring 1850'erne var Professor Ussing Læge ved Sygehuset, denne, der var en overordentlig dygtig Mand, tog meget ivrig Del i Blødens Inddæmning og Udfyldning. Senere afløstes han af Læge Vald. Hansen, nu Amtslæge i Hillerød; dennes Afløser blev Professor Ussings Søn, Læge Joh. Ussing, som endnu er ansat ved Sygehuset.

Vi har nu vandret Byen igennem og betragtet dens Udseende og Liv i vore Dage; vi har set, at Byen ikke er rig paa gamle, historiske Bygninger, men derimod har mange store og moderne Forretninger, egentlig flere end man skulde vente efter Byens Størrelse; og vi har set, at Byens Erhvervsliv staar paa et saa højt Standpunkt, at den sagtens kan hævde sig overfor Byer af

samme Størrelse; alt dette gør naturligvis sit til, at Byen, naar der engang kommer almindelige Forhold igen, vil udvide sig ualmindeligt stærkt til Gavn for saavel Byen som dens Borgere, der altid har holdt deres Bys Ære højt.

INDHOLD

I	Frederikssund By's Historie	5
II	Kronprins Frederiks Bro's Historie	20
III	Jægerspris	28
IV	Frederikssunds Øvrighed og Styrelse Skoleforhold	39
V	Pressen	50
VI	Byen i vore Dage og dens Erhvervsliv	52

»En byhistorie – Frederikssund ved århundredeskiftet« tegner et klart billede af det gamle Frederikssund, byen og dens mennesker.

For enhver, der interesserer sig for Frederikssund, er bogen en kulturhistorisk perle.

Den er tilmed skrevet i et let læseligt sprog, og med en tekst som er opdelt i overskuelige afsnit. Med sine 133 samtidige fotos er bogen også med til at anskueliggøre, hvordan en dansk provinsby og dens egn skifter ansigt i løbet af tre kvarte århundreder.

ISBN 87-980422-6-2